

agyarok !!!

atika: COMPANY

. Va. éle ismert szerek- nko, stb.

Jutányos árak. stogátását kérjük. 267, 9

EL JÖTT A SZÜLŐHAZA- BÓL.

oungtown, O.—Alex. Kona- nak, 1712 Hartzell Ave. je. Átvehető a Szabadság- ajában, 336 West Federal st., Youngstown, O. most- abatban déli egy óráról este- sig.

JOGI TANÁCS.

HÁZAI DIPLOMÁS MAGYAR ÜGYVÉD

DR. O. A. HIRSCH

ZEIGER MAGYARUL BESZÉLŐ

agjobb adományja

akkor tehet, ha legyeknek...

SIKER

ELL

ward Ave.-től kelet- MICHIGAN.

ltányok

itás

nyel.

ABÁTOK

tjuk ki

szére.

ykabátokat,

a városban

Üzletünket

tet nélkül

em.

kalmat!

TERRE HAUT TRENTON WILKES-BARF YOUNGSTOWN

illunk.

MI UJSÁG A SZÜLŐFÖLDÖN?

MAGYAR TUDÓSÍTÁSOK KÁBEL JELENTÉSEK ÓHAZAI UJSÁGHIREK

A HUSZONÖT MILLIÓ KORONÁS PESTI ÖRÖKSÉG FANTASZTIKUS REGÉNYE

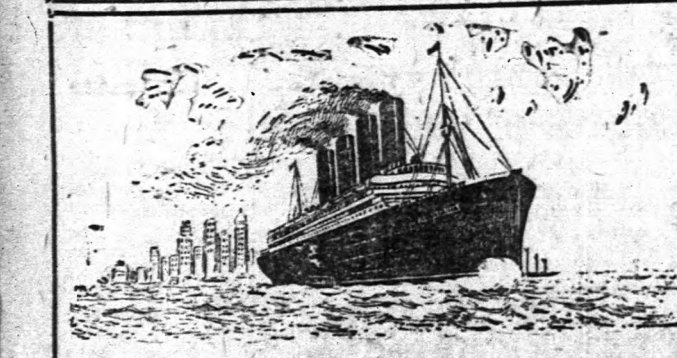
Heves író a Krieger család hagyatékáért.

Bendkívüli és bonyolult ha- gyatéki pör folyik jelenleg a budapesti királyi törvényszék előtt. A pör fordulatai oly meg- lepők, részletei oly szokatlan- nok, szinte fantasztikusok, mintha nem is a való élet, ha- nem egy szentimentális német vagy angol regényről fantáziá- jában születtek volna meg. Év- tizedekkel ezelőtt lejártszótt események, hosszú években át folytatott ravasz fondorkodások szólnak bele az ügynek a jelen pillanatban való megítélésébe, oly nehéz és bonyolult helyzetek elé állítva a bíróságot, hogy ezek nemcsak jogászok körében, hanem a nagyközönség előtt is a legnagyobb érdeklődésre tar- talmaznak számítot.

A por tárgya az egyik legre- gőbb budapesti győgszertár, a Múzeum-körüli "Magyar Korona- győgszertár", amely már mintegy negyven év óta a Krieger-család tulajdonában van és a melynek utolsó tulaj- donosa, özvegy Krieger Györgyné a prolektár-diktatura idején halt meg. A hagyatékhoz tartozik ezenkívül mintegy két- száz hold rizstermőföld a Bács- kában, egy villa Budapestben, másfél millió korona értékű ér- tékpapír és sok esodaszép ék- szer.

A hagyaték értéke a mai árak mellett legalább is 25-30 millió koronára tehető. Az ügy előzményei vissza- nyúlnak egészen a múlt század közepéig, a mikor az egész nagy vagyon még néhai Sztupa György és felesége, Nikoies Emilia kezén volt, 1864-ben ugyanis a házastársaknak, akik akkor már mindketten elemelt- tük korban voltak, gyermekük született, Sztupa György bizal- masanlanul fogadta a kesei jöve- vényt és ennek folytán éles vi- százkodás tört ki a családban. Az asszonyt ez nagyon elkeser- tette. Ezért aztán egy nappal a gyermek születése előtt el- hagyta férje házáat és átment Budára egy kórházba. A gyer- meket, a ki máshap megszüle- tett, Sztupáné Otília Horten- senak kereszteltette és úgy lát- szik ekkeseredésben mint tör- vénytelen gyermekét jelentette be a szerb egyház anyakönyvi hivatalánál.

Néhány nappal ezek után az események után a házastársak

Legnagyobb a városban A FULTON BANK Pénzküldési és hajójegyirodája Nyitva minden este 8 óráig. HAJÓJEGYS MINDEN VONALRA. PONTOS, GYORS, SZAKSZERŰ KISZOLGÁLÁS. Pénzt küldünk a világ minden részébe. THE LORAIN STREET SAVINGS & TRUST CO. FULTON ÉS LORAIN SAROK. CLEVELAND, O.

Horthy Miklós - Magyarországról.

A Detroit Free Press című lapnak európai levelezőjét a nap- pokban kihallgatásán fogadta Horthy Miklós, Magyarország kor- mányzója. A tudósító a kihallgatásról és az interjúról beküldött tudósításában többek között ezeket említi meg:

Horthy kormányzó Gödöllőn, az ottani királyi kastélyban fo- gadott, ahol a szabad idejét rendszerint eltölti szoka. A kor- mányzó interjújának főpontja ez a kijelentés volt:

"Az amerikaiak ne adjanak hitelt azoknak a rágalmaknak, a melyek Magyarországot illetik az ellenségei".

Azzal a kivánsággal jöttem Magyarországra, hogy látni fogom az ország jelenlegi urát, akit tengerész-szeninek mondanak. Azt mondták róla, hogy feltűnő személyiség.

Es határozottan az is. Megvan ugyan benne a tengerészek nyilt- sága, azonban nem veszi magát körül azzal a demokráciával, amely- lyel a cseh-szlovák kormány, sem pedig azaz a hozzáférhetőséggel, amely a jelenlegi osztrák kormányt jellemzi. Gödöllő tele van órá- ratokkal, hadsegédekkel. Minden oldalon katonák, fesszes szalutálá- sók, csillag egyenruhák.

A kormányzó előszóiban négy tisz. Teljes egyenruhásiz- ben. Az egyiknek a mellén ott volt még a német vakkereszt is. Maga a kormányzó is teljes tengerenagyri díszben fogadott, a mellén az összes kinttetteivel. Annyi bizonyos, hogy egészes személyiség ez a flotta nélküli admirális, aki most egy királyi felett uralko- dik, anélkül, hogy király lenne.

Az interjú során tett kijelentései ezekben összefoghatók: "A magyar népek vissza kell térnie a munkához. Magyarorszá- g legelőbb problémája a pénzülat. Magyarországnak elég volt már a bolsevizizmusból. Az ország nem gondol oktanlan támadásra, azonban bizonyos, hogy az engedélyezett határok lehetetlennék. Az érdekeit elvétek nélkül és sincsen elegendő fánk ahhoz, hogy a halottainknak koporsókat csináltassunk. Az én kormányzatomat azzal vádolják, hogy amióta hatalom van, pogromok voltak az or- számban, amelyek során sok zsidót megölték. Ez nem igaz. En soha különbséget nem tettem keresztény és zsidó között. Magyarorszá- g királyi maradt. Ez a trón a királyi trónja. En nem akartam ebben a székben ülni, azonban megválasztottak, miért is ez a kötelese- gem. Ez rendet akarok tartani mindaddig, míg benne ölik. A ma- gyar nép kitart mellettem. Magyarorszá- g fel fog támadni".

Igy álltak az ügyek, mikor egyszerre megjelent a láthatá- ron valaki, a ki az összes esá- lott viszonyokat fenekestül fel- forgatta és az egész jelenlegi hagyatéki viszálykodást felidéz- te. Ez az ember Baltigh Emil Ödön, volt monori bírósági vég- rehajtó, a ki 1903-ban jelent meg Krieger Györgynél, még pedig, a mint az örökösök most a hagyatéki per során ál- lítják, egy ravassul kieszelt, de teljesen alaptalan mesével.

Elmondta az asszonynak, hogy férjének, Krieger Györgynek még legénykorából van egy törvénytelen gyerme- ke, a ki anyjával Bécsben él és nagy nyomorban van. Szenti- mentális gesztusokkal hivatko- zott Krieger Györgyné nemes szívére, méltányosságára és fel- hívta őt, hogy ne engedje gyer- mekét, a ki máshap természetes gyer- mekét.

Kriegerné a ki súlyosan beteg- től törődött férjét végtelenül szerette — az érdekeltek elő- adása szerint — mjndent elhitt, a mit Baltigh mondott neki. Magához vette a gyermeket, Márkus Főbea Polidórát, Már- kus Augusztus Hermína bécsi lá- kos törvénytelen gyermekét. A mint ez megtörtént, Baltigh nőül vette Márkus Augusztus Herminát és egy névelő kötött szerződésben adoptálta a kis Pédea Polidórát, a ki már akkor Kriegernek házában élt.

Kriegerné a dolgot férje előtt sohasem említette, hogy a súlyos beteg ember utolsó hó- napjait meg ne zavarja. Krieger György három-négy hónap- pal ezután meg is halt.

A kis Pédea azóta egészen a legutóbbi időkig Kriegerné házában élt és ott növekedett fel.

Kriegerné a leányt évek fo- lyamán mind jobban megszeret- te. Azt tervezte, hogy a kis

LLOYD SABAUDO 3 State St., New York. Legközelebbi indulás New Yorkból dupla csavaru hajó REGINA D'ITALIA... Nov. 13 RE D'ITALIA... Dec. 29

MIT MONDANAK A KÓRHÁZI-ÁGYRA KERÜLT LEPOTTYANT PESTI LÓGÓSOK

Egy újságíró látogatása a pesti Rókus-ban.

Az újságok szűkre szabott terjedelme — amit a budapesti "Az Újság" írja — lehetetlen- nek teszi, hogy minden egyes vilamosbalesetről hírt adjanak, a Rókus és a többi kórházak felvételi naplóiban azonban szom- ru krónikái annak az eszeveszett mézszárlásnak, a mi nap-nap után Budapest utcáin történik. Nem minden esetben a száglód- guilottinnak elkeresztelt villa- mosok az okozói, hogy ép és egészes, munkabíró emberek lesznek nyomorékká, a kór- házak kimutatásából derül ki és a rendőri jegyzőkönyvek tanu- sítják, hogy a háboru óta a legtöbb balesetnek oka a lógás, melyet hiába próbáltak meg- szüntetni. Mintha valami külö- nös élvezet lenne haláltáncot járni a villamosok lépésén és utközön, belekapaszkodni az ujjakkal a dermesztő hídgeben alig tapintható ablaklemezbe és utazni munkába és munkából a félévrosan át, a száglód- kosokra felkapaszkodni csak azért, hogy az utca népe bor- zadva nézzen az illetőre, zong- lorkódná a halál torkában és mindent legelőbbször néhány perenyi időnyereséért. A napok- ban tizenkét súlyos gázolás volt egyetlen napon. A Rókus-kór- házban a villamosok által gáz- oltak számát havonta átlag öt- venre teszik, ezek közül a kór- házban nyolc-tíz ember pusztul el. Szétféret testretek, levá- gott karok és lábak, nyomorék- ká lett emberek, hosszú és kínos szenvedés a villamoson való ló- gás következménye. Hogyan vé- lekedik erről az a szerencsétlen, a ki most a kórhágot nyomja, a legbizonytalanabb jövő elé te- kintve!

Ma délután látogatást tet- tünk a Rókus-kórházban, mely- nek főemeletei 15, 18, és 20. számú szobáiban fekszenek az elgázolt emberek. Eppen akkor hozták ki a múltból hordágyon egy tizenöt éves fiút, Gartenfeld Mihály villanyserelő-tanulót. Az imént vágták le tőben a láb- át. A fiú még alszik, a levá- gott jobb lábát egy szolga viszi a kamrába. Az orvosok maguk is azt mondják, hogy egyike a legsúlyosabb és legregebb eseteknek. A fiút felköték a villamos motorokosjáról, a pótko- si emeltemtől deszkára a jobb térdre összeruzta, de még teg- nap is azt hitték az orvosok, hogy a lábának semmi baja nem lesz. Az utca sara azonban be- piszkította a három tenyérnyi sebet, fűzákára negyvenegy fo- kos seblár állott be, reggelre az egész lába feldagadt és fel- kettőre a fiúnak már csak egy lába volt. Egy másik lógós lök- te a villamosról.

A 14. számú szobában Oláh Lajos 16 éves utcaapró fek- szik. Minap este a Kádár-utca- ban a BUR-kocsin kapaszkod- dott fel két évvel fiatalabb, szintén utcaapró ösesével. A villamos a munkából haratór- százak ostromolták, a kis köz- tisztviselők alkalmazottak már csak az első kocsis hátsó lépés- ény jutott hely, de lelétkék és a Visegrádi-utca száján a pótko- si leszedte a lábát térdén felül.

— Éhes voltam, — mondja a szerencsétlen — haza akartam menni ésszellemel Forgách-utcai lakásunkra, de lelétkék. Mu- száj volt lógnom, mert külön- ben éjtélre sem érek haza An- gyalföldre.

Abban reménykedik, hogy mankával és ha lesz pénze, mű- lábbal folytathatja az utcaap- rést, melyért hetenként 27 ko- ronát fizetnek. Tíz testvére van és apjának szintén levágták már jó régen a lábát. Ugyan- csak a villamos.

Nagyon ismerős arc a 20. te- rem 18-as számú ágján. B. Kis Mihály. Pelisser bennünket. A szerencsétlen az Újság kiadóhi- vatali ellenőre. A keleti pályá- udvar asztorában volt dolga a mikor a Baross-térén átment a kocsit, kikérelt egy villa- most, de a szomszédos sínpáron egy másik robotott feléje, nem hallotta a csengetést, késő volt és a kerekok alá került. Ballába fejét vágta el. Ő sem tehet róla, a kocsivesztő sem, csak az a baj, hogy a Baross-térén, a legforgalmasabb helyen, ha- lálós közelségben fektették le a síneket.

Egy másik szobában Vanyák

A munkások barátja PAIN-EXPELLER

FRENCH LINE COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE MAGYARORSZÁGBA Havren át Gyors négyépes és duplacsavaru hajók

TOURNAINE... Nov. 22 SAVOIE... Nov. 27 FRANCE... Dec. 2 ROCHAMBEAU... Dec. 4

A Csecho-Slovák kormány külön képviselője várja az utasokat hajóink megkeresésénél Havre-ban és azonnali utazási céljuk felé továbbítja.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA LA VELOCE

ITALIA AMERICA Society of Maritime Trade, Inc. 1 STATE ST., NEW YORK, 200 9th St., BROOKLYN ST., CHICAGO, ILL.

Holland-America Line DUPLACSAVARU HAJÓK INDULÁSA: NOORDAM november 17. Roterdamon át NEW AMSTERDAM, nov. 23. és dec. 29. HAMBURGBA RYNDAM, december 1. és jan. 8-an, 1921. ROTTERDAM, december 11. és januar 22. (Cuxhaven) Fenti hajók 2-ik osztályán kiténő és kényelmes utazás nyílik. EUROPA MINDEN RÉSZÉBE. MOST MÁR ROTTERDAMON AT LEHET UTAZNI. HOLLAND-AMERICA LINE 24 STATE STREET, NEW YORK, N. Y.

CUNARD LINE KARÁCSONYI HAJÓINDULÁSOK: S. S. CARONIA 20,000 Tonnás NOVEMBER 25-ÉN 2-od osztályú ár \$180.00 és \$5.00 hadiadó 3-od osztályú ár \$125.00 S. S. SAXONIA 14,300 Tonnás DECEMBER 9-ÉN Kabin ár \$180.00 és \$5.00 hadiadó 3-od osztályú ár \$125.00 A legnagyobb gőzcsók DIREKT HAMBURGBA: 3-AD OSZTÁLYU ÁR PESSAU-BA VIA HAMBURG...\$129.20 és \$5.00 hadiadó. AZ ON VÁROSBAN VAGY A KÖZELBEN VAN HELYI ÜGYNÖK.

ANCHOR LINE S. S. ITALIA Indul NOVEMBER 20-ÁN DUBROVNIK ÉS TRIESTBE. Harmadosztályú jegyárak: Dubrovnikba \$125.00 Triestbe \$100.00 és \$5.00 hadiadó. Forduljon a közelében levő Cunard Anchor Line ügynökségre.

CUNARD LINE S. S. PANNONIA Indul NOVEMBER 10-ÉN DUBROVNIK ÉS TRIESTBE. Harmad osztályú jegy ára \$125.00 és 5 dollár hadiadó. Keresse fel a közelében levő Cunard Line ügynökséget.

CUNARD LINE HAJÓN Hamburg Danzigba ANGLIAN AT AQUITANIA - Nov. 22. Harmadosztályon: Hamburgba \$125.00 Danzigba \$135.00 és 5 dollár hadiadó. Forduljon a legközelebbi Cunard ügynökségre.

KIHOZATAL FONTOS HIREK A TENGERENTULRÓL. Megbizottunk, GAAL GASPARD THAMER az uszkirtávrát utján Jeleni Pozsonyból a következő tényeket, melyek valódságát nem lehet megdönteni. A távirat azt mondja, hogy azon munkájában, hogy amerikai honfi- társainak odaszólt eló hoztáratörzők kihozatalában segítsek, a leg- eredményesebben működik. Reméli, hogy Rövid időn belül egy nagyobb csapattal fog meg- érkezni a new yorki kikötőbe. Amint az érkező nevet közzé fogja megbizottunk, AZONNAL TUDATUK AZ ÉRDEKELTEKET. It van tehát a kedves alkalom. — Ne hagyja szorvedni, ne hagyja éheni az érettel, amikor módjában áll most, hogy egy új, egy jobb élet kezdéséhez segítsék őket ebben az országban. Ha haza akar utazni, ha pénzt akar Magyarországra, vagy a meg- szállott területekre küldeni, forduljon hozzánk. Hajójegyet vehet az összes vonalakra, a társaságok EREDETI ÁRÁIN. Pénzt küldhet, vagy az óhasai bármely nagyobb bankba ál- talunk betétet elhelyezhet gyorsan és a legelőbb napj árfolyam mellett. Ha bármilyen óhasi ügye-hajón dolga van, táncsért, bővebb fel- világosításért írjon, vagy személyesen keresse fel: ZÁRÓ C. HENRY bankházát, 39 Cooper Squ. & Cor. 3rd St. NEW YORK, N. Y. HAZAUTAZÁS

Szabadság Sunday Magazine

Olvasni

tudni sok embernek a felfogása szerint nagyon egyszerű feladat. Csak ismerni kell a betűket s ezzel meg van oldva az olvasás titka. Akik persze ezen az állásponton vannak, azok ebben a kérdésben a tudatlanságról tanubizonytságot tesznek. Sokkal kevesebben tudnak olvasni, mint amennyien ismerik a betűt. Ha az olvasni tudók száma arányban volna azoknak a számával, akik ismerik a betűt, akkor az irodalmi elismerésért folytatott harc nem járna annyi nehézséggel, meg nem értéssel és félreértéssel, mint amennyivel csakugyan jár szerzte a földkerekségen.

Emberi gyengeség ráfogni valamire, amit azonnal nem értünk meg, hogy örület vagy számárság. Dantera a kortársai közül még a legképzettebbek is ráfogták, hogy a nyelve nehézkes, hogy összeütközik az akkori divatos olasz nyelv szellemével s hogy az alkotásában használt nyelvvel csak azt árulta el, hogy az írásban a nyelvtanika szempontjából a nyegle felfogás vezérli. Petrarca szonettjeiben használt nyelvre egyetemi professzorok annak idején ráfogták, hogy mesterkéltséggel s elfeljuttették azt, hogy a szonettforma egy egészen különleges nyelvet követel, amelyet lángelméjével Petrarca megteremtett. Száz és száz esetet lehetne felsorolni annak az igazolására, hogy sokan még azok közül sem tudnak hozzáértően olvasni, akiknek egyébként hivatásuk a könyvforgatás.

S ebből a szempontból a helyzet még ma sem javult. Az ember alapjában véve ragaszkodik a konvencionális dolgokhoz — az élet szokásaiban, az izlésében, a gondolkodásában, a judiciumában. Mihelyst újat lát, annak szeret kitérni, mert minden új dolog provokáló egyuttal. Új frazeológia? Minek az? Kinek van abból haszna? Ki nyer vele? Humbug az egész. Csak azért új ez a frazeologia, mert az író nem tud tisztességesen írni, hát csinált magának egy olyan nyelvet, amelyet mások nem értenek meg, vagy legalább is kevesen, a kik ép olyan bolondok, mint az író maga. S ezzel az ügy, annak rendje-módja szerint, el van intézve. Az írónak vagy költőnek, aki nemcsak a gondolataival és érzelmeivel, hanem a nyelvkészségével is új mesgyéken halad, felkophatik az álla. Ha nem tud boldogulni — mondja a józannak látszó vagy a józanságot elhíttetni akaró tanács — menjen más pályára. És ha nem megy? Ha csökönyös? Akkor ne panaszkodjék, hanem fogja be a száját.

Ha többen tudnának olvasni, mint a mennyien csakugyan tudnak, ha többen vennék maguknak azt a fáradságot, hogy az olvasás elsajátítható művészetét megszerezzék maguknak, sokkal kevesebb szerencsétlen és meghasonlott íróról és művészekről tudna beszámolni az alkotó munkával kapcsolatos krónika.

Ébresztő óra

kegyezett a fiatal ember ágya előtt és az ébresztő óra éles csöngetése kergette ki reggelről-reggelre, a puha, meleg ágyból.

Egy szép napon, talán későn jött haza a fiatal ember, talán nagyon álmos is volt, de akárhogy volt, a tény az, hogy elfelejtette felhuzni a "vekkert" és elaludt. A tizenkettes számhoz közelgett már az óra mindkét mutatója, amikor önmagától felébredt.

Rohant a hivatalba. — de hiába. Az állását betöltötték már és pedig olyan emberrel, aki ébresztő óra segítségével nélkül, megelőzte.

"Mindennek az a nyomorult óra az oka" — fakadt ki az elkeseredett fiatal ember. Pedig szörnyen tévedett; az óra nem oka semminek. Azért érte a kellemetlen meglepetés, mert nem bízott önmagában, hanem mindent az ébresztő órára bízott.

Nagyon sok ember él e földön, aki nem tud szakítani az ébresztő óra elmélettel. Mert nem csak a ketyegő és csöngető óraszerkezet az, amire saját munkáját bizza rengeteg ember, hanem sok minden egyéb. Minden ember, aki másra bizza azt, hogy helyette gondolkodjék, ébresztő óra ember. És mert az életnek ez a módja a kényelmesebb, nagyon sűrűn ismétlődik meg az ébresztő órák fiatal ember szomorú esete.

Az igazi ember, az igazi munkás nem szorul segédeszközökre, nem szorul figyelmeztetésre, amikor kötelességének és kötelezettségeinek teljesítéséről van szó. Az igazi munkás akkor ébred, amikor munkába kell mennie: és napról-napra pontosan ébred, minden költögetés nélkül. Mert nem csak alvásból áll az élet, nem csak az idejekoráni felkelés a kötelezettség. Akinek minden kötelezettségének betartásához élesen, hangosan figyelmeztető ébresztő órára van szüksége, hajótöröttje lesz az életnek, aki minden gondolkodást, figyelmeztetést másra bíz, nem végezhet igazán értékes és eredményes munkát.

Az igazi ember a saját fejével gondolkodik és azon igyekszik, hogy saját tudását fejlessze, bővítse. Ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy minden ember, mindent tudhat. Senki sem tud mindent: a világ legokosabb emberét is elvezethetik a tudás előtte ismeretlen tájaira. De amikor odaérkezik, tágranyilt szemmel néz körül és őszinte igyekezettel, teljes odaadással akarja megtanulni azt, amit eddig még nem tudott.

És az első lépés, a szakítás az ébresztő órával; a lelkiismeretesség parancsára teljesítsük kötelességünket, a kötelességérzet éles hangja tudassa velünk a munka idejének megérkezését. És aki megtanul önmagában bízni, az bátran neki vághat az élet tengerének: bizony révbe ér.

Szent Antal csodái

Írta: HEVESI JÓZSEF

Az Isten is egymásnak terem-
tette őket. Gizikét és László
urat. Az egyik olyan bájos
volt, mint egy fiúke, a másik fér-
finak, mint Antoniusz szobra.

Fiatalkorban mindkettő. És os-
toba mindkettő.

Engem nagyon sokat bosszan-
tottak. Különösen Antoniusz ur.

Fülig szerelmes volt adda a
gyönyörűségű szép habléányba és
daczára, hogy olyan bátornak, fér-
finaknak látszott, mint Colleoni
szobra; a rokonszaga meleg va-
rázatla ott kacintgatott a leány-
ka szemében, mint nefejejt a
patak partján; de ebben a szobor-
férfiban nem volt annyi életreva-
láság, mint egy márkustéri galamb-
ban.

Együtt gondolkodott a leánnyal,
együtt hallgatták estende a cana-
lazon az epedő alasz adatokat,
együtt ültek örökig a Quadri
előtt és láthatták a szerelmes ga-
lambokat és még szerelmesebb
nézeteket, mindégüknek az aj-
kán szinte kinézősített a vallomás,
hogy egymást szeretik, de ne adj'
isten, hogy ráfanyalodtak volna
egy tisztességes szerelmi vallomás-
ra.

Hányzott a merészük.

A leány — végre is leány volt,
egy félénk fiúke. Az ifju pedig —
Antoniusz szobor ur — igazán
mulya volt és gyámoltalan.

Az epedés szinte elemészette
már őket. Hiszen csak rájuk kel-
lett nézni, hogy
az ember bele-
láthasson a szí-
vébe és észre-
vegye azt a nagy
lángot, a mely
bévül lobog: de
ők némán ültek
egymás mellett,
melyen, melyen
elgondolkozva,
megszemtek, ha
kezeik véletlenül
érintették egy-
mást, azonban
az a nagy láng
nem akart össze-
csapni. A vallo-
más ott esingött
az ajkaiakon,
mint bokron a
szamóca, de csak
nem akart le-
perdülni.

Gizike az any-
jával volt Ve-
lencében, a Li-
dón.

Itt ismerkedett
meg vele László
ur, aki valahon-
nan Nápoly vi-
dékéről került
Venezia-be azzal
a szándékkal,
hogy pár napig
marad a lagu-
nák városában,
astán utazik haza. De ime már
vagy négy hete, hogy beleesett en-
nek az édes kis leánynak a bü-
bajos varázslatába és nem tud
szabadulni belőle. Nemcsak hogy
nem tud, de nem is akar. Itt ra-
gadt ő is Velencében, a jó Isten
tudja milyen ürügy alatt és foly-
vást valami orvosi rendeletre hi-
vatkozik, amely tengeri fürdőt pa-
rancsol neki.

Már pedig van-e jobb a Lidó-
fürdőnél?

A mama éles szeme szívesen
látta leánykaja hódítását, megha-
totta az ifjunak hűség és kitar-
tó ragaszkodása (hazulról már ka-
pott értesítést, hogy László szám-
bavehető fiatalember ám!), de
észrevettem, hogy már ő is kezd
türelmetlenkedni. Gizike szívébe
mélyen bepillantott és csakham-
mar tisztában volt a leánya érzel-
meivel. Az ifju pedig egyre velük
volt és... és... olyan nehezen
készülődött hozzá.

En csak távoli szemlélője vol-
tam a dolgoknak.

Itt időztem Velencében, talál-
koztam Inokaynéval és leányával,
kedves jó ismerősök hazulról, és
sokat voltam velük együtt. Ant-
oniusz urat, Király Lászlót, is én
mutattam be nekik és most már
bizonyos tekintetben úgy éreztem,
hogy angazsálva vagyok az ügy-
ben.

Az "ügy" azonban sehogysem
akart nekibuzdulni.

A fiu gyámoltalan, a leány fé-
lénk volt és beláttam, hogyha csak
valami különös csoda nem törté-
nik, ezt a kettőt egyhamar össze
nem boronáljuk.

Hopp, csoda!

Világosság gyuladt hirtelen a
lelkemben. És csakhamar készen
voltam a tervemmel.

Egy este künn ültünk — (hadd
vetem közbe, hogy mesés szép ve-

ba!
Mint egy bomba hatott ez az
idea.

— Mi is gondoltunk reá, — szólt
Inokayné, — hogy egyszer átmen-
jünk Szent Antal városába.

— Szent Antal! — szólott lel-
kesen Gizike. — Óh mamám men-
jünk el! Ugy-e maga is velünk
tart, László!

— Hogyne, kedves kisasszony,
ha a mama megengedi!...

Általános lelkesedéssel hoztuk
meg a határozatot, hogy másnap
reggel átrándulunk Padovába va-
lamennyien és pedig vizen és szá-
razon.

A Riva dei schiavami kikötő ál-
lomásánál találkoztunk. Gyönyörű
szép reggel volt. A nap sugarai
arannyal öntötték le a laguná-
kat, a palazzokat, a templomok
karsu tornyait és a Santa Maria
della Salute ezüstszínű kupoláját.
Bübbajosan szép utazás volt.

Kis hajónk mintha aranyhullá-
mokon uszott volna.

Lágyan suhantunk végig a sima
lagunákon és úgy osontunk el zaj-
talanul a csöndes paloták mellett.
Astán kijutottunk Velencéből és
kis hajónk most már vidám zaka-
tolással sietett a vízi uton, ame-
lyet hármas oszlopok jelölnek
meg.

Társaságunk pompás hangulat-
ban volt.

A mamának nagyon tetszett a

Egy kedvező pillanatban, amikor
igen közel jutottam Gizikéhez a
hajó földszetén, sugva mondtam
neki:

— Gizike, ha maga kérni akar
valamit Szent Antaltól hát azt ír-
ja le szépen egy papírosra. Ez már
így szokás. És ha géne-be volna
bedobni a perzselébe, én szívesen
megteszem azazt, amíg maga
majd imádkozik.

Gizike elpirult és lopva nyújtott
át nekem egy kis papírosot.

A kicsike már otthon megírta
volt kérelmét Szent Antalhoz.
László urnál már kissé nehe-
zebben ment a dolog.

Nevetségesnek tartotta a jámbor
hitet és váltig azt erőltette,
hogy ő nem hisz a csodákban.

— Ha nem használ, — mondtam
neki, — hát nem is írthat. És ha
röstellkedel magad személyesen be-
dobni a kis cédulát, csak add ide
nekem. Remélem, megbizol ben-
nem. Majd én bedobom.

A szerelmem hálás melegágya a
hitnek.

László ur pár perc múlva meg-
írta a kis cédulát és szintén titok-
ban csempészte a kezembe.

Mint a vigjátékok kedélyes bá-
csija, én minden lelkiismereti fur-
dalás nélkül egy jól megválasztott
pillanatban fölbontottam mindkét
cédulát.

Hát csakugyan jól sejtettem.

A kis őzike ezeket írta:

"Édes jó szent Antalkám, tégy
csodát hadd sze-
ressen engem az
én drága Laci-
kám! — Mindig
hálás leszek neked
érte

Gizike."

László ur még
a szentekkel va-
ló levelezésében
sem volt szenti-
mentális. Ezeket
írta:

"Szent Antal!
Igen lekötelez,
ha — amennyi-
ben módjában
áll — felém for-
ditja Inokay Gi-
zike kisasszony
szívét. Őszinte
tiszteléssel

László."

Most már hát
tisztában vol-
tunk.

Amikor Pado-
vába értünk, a
vigjátékok kedé-
lyes bácsija át-
vedlett intrikus-
sá. Azt tettem
ugyanis, hogy
visszaadtam ne-
kik a cédulákat.
Csak terjesszék
ők maguk Szent
Antal elé. Én

nem tehetem, mert nekem a pado-
va állomásnál ellopták az arany-
órámat és most a rendőrségre
kell mennem.

Természetes azonban, volt rá
gondom, hogy a Gizike céduláját
Lacinak adjam át, Antoniusz Lász-
ló urét pedig Gizikének.

(Folytatás a 15. oldalon)

lenei este volt) — künn ültünk
Flórián előtt a Márkus-téren. A
helyzet változatlan volt. Én és
Inokayné egyre feocgettünk, Gi-
zike és László ur szobrot játszottak.
Némák voltak és hallgatagok. Pe-
dig az alasz élet vidám zibongás-
sal tombolt előttünk.

Ártatlan képpel indítványoztam
a következőket:

— Menjünk át holnap Padová-

vidék. Gizike egyre szent Antal
csodatételeit emlegette. László
mosolygva hallgatta a csodákat,
de látszott rajta, hogy Gizi ajkai-
ról még a leghihetlenebb dolgo-
kat is valószínűeknek tartja.

Ezt a hangulatot, amely tele
volt bizalommal és gyöngédséggel,
hittel és érzéssel, ezt a hangulatot
használtam föl furfangos tervem
megvalósítására.

A gaz-
tes.
semle-
mok-
més
szak-
megf-
javít-
alapo-
csolj-
jót. A
készi-
piac-
hogy
At
kat a
jék k-
záló-
őse-
hogy
nek k-
Euró-
dadi
modta
Ely-
s két
vonk-
sekne-
még e-
be. Sz-
kal t-
fő lá-
mellet-
folyók-
fejlesz-
náljak-
gépek
hogy a
telep-
zel l-
A
ték,
legért-
az er-
Eneke-
a fejle-
tek es-
német-
tötták
zást te-
lat ala-
ti ez,
nyos a
zák m-
vagy
pályar-
sabb, n-
nál ne-
Aki
zeti te-
munk-
ki nem-
len pá-
nygyot-
ról az
lyára
megáll-
re néz-
prospe-

Az ugy-

német ifjak kényszerpályája

Németországban úgy a fiúknak mint a lányoknak az életpálya-ajánló hivatal mondja meg, hogy minő pályára a legalkalmasabbak. — A tudományos módszerrel dolgozó hivatal tanácsa parancs. — Az emberi munkaerő az ország legnagyobb kincse. — Németország maga kovácsolja jövőjét.

A szög hajlások és távolságok szemérméttel való megállapításának próbája.

A világháború annyira alásta a világ gazdasági rendszerét, hogy úgy a győztes, mint a legyőzött országok, sőt a semleges és az újonnan teremtett államok is majdnem összeroppannak a rémes katasztrófa következtében nyakukra szakadt terhek alatt. Mindegyik ország megfeszített erővel igyekszik helyzetét javítani, de olyan rendszeresen, olyan alaposan mint Németország nem kovácsolja egyik sem jövőjét, népe szerencsés-jét. A németek csendben nemcsak arra készülődnek, hogy háború előtt szerzett piacaikat visszanyerjék, hanem arra is, hogy újakat hódítsanak.

Németországban vetették föl először azt az eszmét, hogy a nemzet ifjuságát segíteni kell a pályaválasztásban s azt a kárt, amit az ugynevezett pályatévessétség okoz a nemzetnek, csökkenteni kell. Elméletben elfogadták ezt az eszmét más országok is, de nagy arányban csak Németország valósította meg.

At kellett adni kereskedelmi flottájukat a győzőknek s most a németek nagyobbítják kikötőiket, biztosítanak maguknak idegen zászlók alatt járó hajókat, esaternákkal kötik össze folyamaikat, modern vizutakat építenek, hogy hatalmukba kerithessék annak a területnek kereskedelmét, amely területen Közép-Európát akarták megteremteni, amiről a bagdadi vasut biztosítására tett kísérletük óta álmodtak.

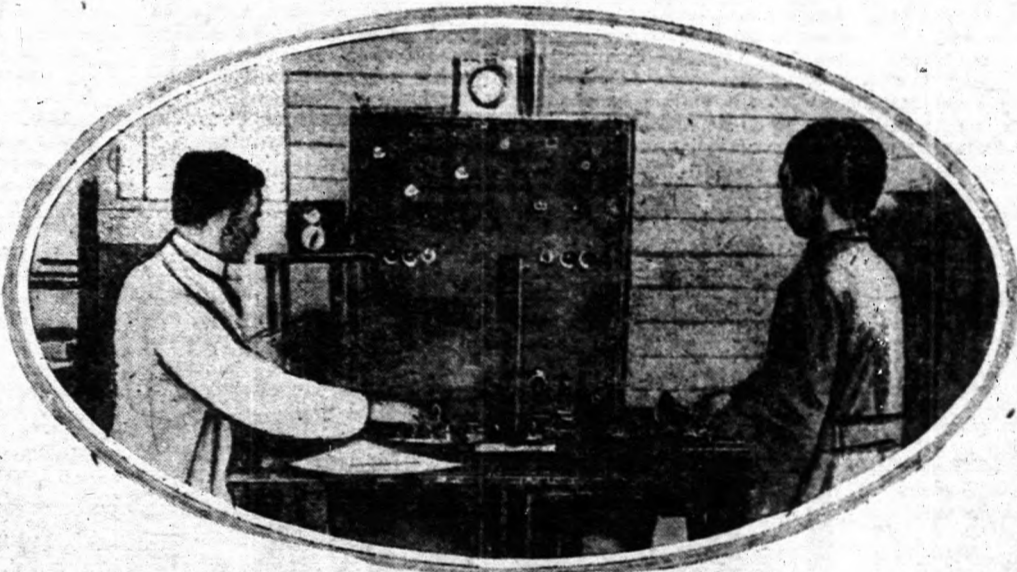
Németországban nem új a "Berufsberatung", vagyis a pályaválasztásra vonatkozó tanácsadás. Már 1910-ben kísérleteztek a müncheni tornatanárképző intézetben annak megállapításával, hogy a tanuló melyik sportág művelésére a legalkalmasabb. Követték a példát Berlinben, Drezdában és egyéb városokban is.

Elvesztették szén és vas bányáik nagy részét s két millió tonna szenet kell szállítaniok havonként a szövetségeseknek és a németek még se esnek kétségbe. Szénpótló anyagok kal tüzelnek, találtak föl háromfélést is, a mellett igába fogták a folyókat villanyáram fejlesztésére, felhasználják még a villanygépek melegét is arra, hogy a központi fűtőtelepeket forró gőzzel lássa el.

Községi "Berufsberatung-Stellen", vagyis pályaválasztásra vonatkozó tanácsot adó intézetet 1912-ben létesítettek Berlinben és több más városban az ipartestületek szorgalmazására, de ezek az intézetek nem szereztek valami nagy tekintélyt, jóllehet a hivatalos hatóságok és iskolák egyre ajánlották a szülőknek, hogy, mielőtt gyermeküket inasnak adják vagy felsőbb iskolába küldik, forduljanak tanácsért a pályaválasztó intézethez.

A németek fölismerték, hogy a nemzet legértékesebb kincse az emberi munkaerő. Ennek a munkaerőnek a fejlesztésére a németek és pedig egyedül a németek meghonosították az ipari sorozást testi-lelki vizsgálat alapján. Azt jelenti ez, hogy tudományos alapon határozzák meg, hogy az ifjú vagy leány milyen élet pályára a legalkalmasabb, milyen ipari vagy kereskedelmi pálya kínál neki leginkább boldog jövőt.

Akkor boldog volt a nemzet, fiai nem törőd-

Hirtelen változtatva vetített színek minőségét kell a festőnek készülő ifjunak megállapítani.

Aki azt vallja, mint a németek, hogy a nemzeti termelés és gazdagság alapja az emberi munkaerő, nem tagadhatja, hogy a munkaerő ki nem használása, akár tétlenség, akár helytelen pályaválasztás folytán történik is az, a legnagyobb és legártalmasabb pazarlás. Másrészt, az a körülmény, hogy a nemzet olyan pályára küldi fiait és leányait, ahol legjobban megállják helyüket, termelésfokozást, az egyénre nézve jobb keresetet s a nemzetre nézve prosperitás-emelkedést jelent.

tek az ilyen jótanácesal. De amikor elvesztette Németország a háborút s megtudta, hogy nemcsak a saját maga csinálta adósságokat kell törlesztenie, hanem óriási hadisarcot is kell fizetnie, nem riadt vissza a munkaerőnek fokozásától, bármilyen kellemetlen is ez a munka.

Annál is szükségesebb volt az ifjaknak megfelelő életpályára, mesterségre, hivatásra való beosztása, mert a háború alatt a gyermekserég fejlődésben visszamaradt a hiányos táplálkozás folytán. Megállapították, hogy például a 8 éves gyermekek átlagsúlya, ami 1910-ben 23 kiló volt, 1919-ben 22 kilóra csökkent, a 11 éves

gyermekek átlagos súlya pedig 31-ről 29 kilóra a 14 éves gyermekeké pedig 41-ről 37 kilóra csökkent. Ilyen arányban csökkent a magasságuk is fiúk és leányok esetében egyaránt. Azt jelenti ez, hogy csökkent bennük az élet-erő, az energia, az izomerő is.

Csak egy mód volt a munka eredményességének fokozására az ifjuság erőinek csökkenése dacára is. Ez az egyetlen mód a munkára való helyes beosztás volt. A felnőttek ereje is csökkent, de azokat nem lehetett pályájukból ki-mozdítani a termelés csökkenése nélkül. A legjobban megfelelő iparágakba csak az új nemzedéket sorozhatta be az állam.

A kormány 1919 március 18-án elrendelte, hogy minden körzetben alapítsanak "Berufsamt"-ot, pályaválasztási hivatalt s ez a hivatal állapítsa meg mindenkinek esetében, hogy alkalmas-e arra a pályára, amire, akár menni s ha nem alkalmas, milyen iparág, üzletág vagy hivatásos pálya volna neki legjobban megfelelő.

Ugynevezett psycho-technical módszerrel állapítják meg ezek a hivatalok, hogy ki mire alkalmas. — Azoknak az ifjaknak, akik egyenesen övével tudnak lesújtani ká-lapácesal, azt ajánlják, hogy gépésznek vagy szerzőkészítőnek tanuljanak ki. Ezeknek az ifjaknak az átlagosnál erősebbeknek és izmosabbaknak is kell lenniük.

Azoknak, akiket mozdonyvezető, sofőr, emelőgép-kezelő s más hasonló pályára küldenek, bizonyos kézügyességgel, gyors elhatározó képességgel kell bírniuk. Hogy bírnak-e ezekkel, azt úgy állapítják meg, hogy erre a célra készített eszközt emeltetnek át velük egy hyláson. Ha az eszközt áttemelik anélkül, hogy a nyílás oldalához ütődnek, meg van bennük a (Folytatás a 14-ik oldalon.)

Az ugynevezett lemez próba, min a mechanikusnak készülő ifjaknak kell átesniük.

Gyermekek kézügyességének kipróbálása.

SZABAD NAP

Irta: Tömörkény István

VASÁRNAP reggel van a barákban, a főrségen szól a kürt és szava a Lím ködös vize fölött szerteszállong. A folyó sebes hullámai dübörögnek a meder kövein, oldalában komoran és sötéten állnak a nagy hegyek. Az egyik Brdó, meg a másik Brdó. Tetejük sivár és kopasz, az oldalukban szilva nő, meg vadrózsa, a mély völgyben patakok veszekednek, hogy melyik folyjon a másikba. Turbános kövek imitt-ammott az útszélen, világitó szentjánosbogarak a parti bokrok között, itt-ott vizmosásos óriás szakadékok, amikben embermagasságu köveket görget a hegyi záporosó, az ég hol fekete, hol kék, hol sárga, hol zöld, a nap nem szereti a tájat, korán elbukik a nyugati Brdók mögé: angol turistáknak való hely ez. E helyet egy nyomorúságos török város népe meg néhány kapitány-alja katona lakja. Szól tehát a duda és kurtán vakkantgat reá valamely oldalorségről a dob is: Föl-föl-ka-to-na-mög-fött a zu-pa-
Lassan kázmálódnak a szalmaszakok az emberek, ma ninesen dolog, ha csak hirtelen valami baj nem támad. A barák fali lőrésén friss szellő szolgál be és azt mondja sarki ágya mellől a káplár:
— Aki katonának hiszi magát, vessen két vasat az asztalra. — Mindenki katonának hiszi magát és mindenki vet két vasat az asztalra. Az egybegyűlt pénz a reggeli pálinka céljait szolgálja. A pálinka, némi vita után, hogy az európai katinostól vagy az albán esárdástól legyen-e véve: rendben megérkezik. Mindenki huz belőle. Afféle olesó szilvaszesz, nem külön, mint amit itthon esatlólanec-al kevernek.

Ezzel aztán ennek a mulatságnak vége. Jön a kapitány, összeáll a raport, káplárok és egyéb sarkis különféle jelentéseket tesznek például: hogy az este föltisztálkodott a legénység, a lábát is megmosta; németben ez igen szép, mikor a Waesche gewaschelt, Füsse gewaschen helyett jelentik, hogy vesse gevaszen, füsze gevekszelt, meldige hozzám... Azonban ezzel is csak telik az idő, a melynek multával utóbb a kapitány is elmegy, a szubalternusok is, csak még a kadét csörög egy darabig itt-ott, de aztán felőle is tudatják:

— Elment már a csirke is. Már most aztán mit lehessen csinálni? Egyik ember leteríti a pokrócot a szakra, s csupa unalomból szétszedi a fegyverét, meg összerakja. Többen leveleket írnak, mondván benne, hogy: egyedül hallgatom a Lím mormogását, a Lím habja felett futó szél zúgását nagy Törökországban... Mikes ezért bizonyára nem haragszik meg: 5 mondta ugyanis, hogy a megennivaló kenyerek szerteszéjjel vannak szórva a földön. Tehát írják a levelet, azzal a kérelemmel, hogy posta fordultával küldjék a mását, bár még így is egy hónap oda-vissza a levél útja. Van, aki lefekszik aludni, úgy várja az ebéd idejét, egy ember a sarokban buzgón igyekszik azon, hogy valami petroleumos bádgedényből mosdótálat komponáljon össze a suszterkalapácsal. Szép foglalkozás, többen figyelemmel nézik. Az mondja egyik:

— Jaj, csak ránk szakadna már a Rajnovics Brdó.

De nem szakad. Hanem hozzák a konyhából az ebédet. Jó savanyu bablevés az első tál étel. Orrja ugyan ninesen benne, az otthon maradt Magyarországon, de jó ez azért annak, aki szereti. Epp a Maksa volt akkor a szakács, de tudott is főzni, nem hiába, hogy gulyás volt itthon. Aztán pedig paprikás marhahúst hoztak benne-

fött haluskával, mert ez csak úgy igazi.

— Mert nem igaz ám az, hogy a haluskát külön főzik, — véli Körtvélyesi János kiszolgált szakács — mint otthon, aztán vízzel lemosják, aztán dobják a husba. Hiszen minden ize elvesz. Nini. Benne kell annak főlni a husban. Nem ért az ilyesmihez az asszony.

— Nem — felel a káplár. — Szeretőnek való az asszony, nem szakácsnak!
A bádgedényekbe mélyeket merülnek. Az aratokon a jó étel evésének megelégedése látszik. Ez az a pillanat, a midőn a király ha bemegy a szobába, a katona nem tartozik felállni előtte, mivelhogy: eszik. És nézd el, nézd: ez a két bolond katona, aki ma arra soros, hogy az ételt a hegyoldali konyháról lehordja, már megint szedi össze a bádgedényeket. Pedig az ebédnek már vége van. Ami kidukált, kiadatott.

— Hát mit akartok?
Tambour Michael Sülyi rejtelmesen mosolyog és azt mondja:
— Menázsiaffbeszerung...

— És társa, Johan Galagonya, hogy el ne maradjon a szóban, hozzáteszi:

— Gombóc...
Az emberek egymásra néznek, a kanalat, villát az asztalra teszik maguk elé s várnak az új fogásra, ahogy az banketten szokás.

— Hát ezt már megint eltalálta a manipuláns, — véli a káplár.

Gombóc és gombóc között különbség van. A fehérség az ilyent sem érti. Az ördög tudja csak, hogy miként csinálja a fehérség a gombócot, de az soha olyan jóízű

nem lesz, mint a katonagombóc. Mert a katonaszakács, mint például ez a Maksa is, előbb megfőzi a krumplit. Aztán megfőri, összegyurja a liszettel, gombócokra keveríti s megint csak megfőzi sós lében. Amikor idáig jutott, akkor aztán megsüti zsirban. Ez aztán étel, amelynek ára nines. Mert a katonatelekek árai vannak. Egyik ember megveszi a másik porcióját, ha nagyon szereti. Egy porció kávé három krajcár, egy porció vörös bor öt pénz, hat vas a tézta, de a gombócok ára nines, azt nem adja el senki. Hanem megveszi mindenki s ahogy ez megtörtént volna, még a vörös borokat iszogatják. Savanyu, fekete-színű, mérgesen erős bor, nem mindnyájan szeretik, ennél fogva némely borkedvelő kulacszámra vásárolja össze a porciót.

Az ilyen magyarról már tudatik, hogy miként tölti el az ünnep délutánját. Az ugyan ki nem mozdul a barákból. Pokrócát az ágyán szétteríti, ráhever s olykor a kulacsosal társalkodik. Leginkább maga marad az üres barákban, gondolata hazajár s but felejténi egyre csak a kulacsához fordul. Mire a többi hazajár, estefelé már a kulacs üres, a gazdája meg alusz-sza az igazak álmát. Csak olykor beszél:

— Csőlő te Bimbó! Nem arra Kondor!

Rossz az ilyent hallgatni oda messze alá. Inkább but felejténi, hazasóvárgást csaitítani a városba mennek az emberek. Nem minden részébe szabad. Mert ezen a helyen tul már ninesen ami katonáink közül senki, ez a határ. És a városnak csak néhány utcájá-

ban szabad járnai. De e szabad utcákban sok kurta kávéház van, egy-két kocsmá is és igen sok kutya. A kocsmákban olykor kisasszonyok is, meglehetősen sajtóságos kisasszonyok, akik már bejárták a kerek világot s ide huzódtak meg a világjárás után, ebbe a zugba.

A kocsmákba olykor bevetődnek a török katonák is, italozni, a bort tilja Mohamed ur, ellenben a rumot nem, mert rum még akkor nem volt, amikor a próféta az ő szabályait kitalálta. Ennél fogva Ibrahimék és Musztafák isszák a rumot szódavízzel és szomoruan nézik a magyar katonákat. Mert a magyar katona legalább mégis csak tudja, hogy mikor megy haza, ők azonban szegények azt sohasem tudják. A Lábánon cédrusai felé száll sóhaj-tásuk a rumos pohár mellől, emez asztalbeli magyar katona pedig szép tanyai rezgő nyárfák felől beszél...

Más felekezettek ellenben a ká-fánákban laknak. Kávéznak ész nélkül, mint mondani szokás. Az ilyen kurta világvegi török kávé minden vendégének külön főzi meg a kávéját a vendég szemeláttára. Egy kanál kávéport, egy darab cukrot vet a kis rézedény-be, meg vizet tölt bele, a pá-rázsra teszi s mire felforr az egész, kész a kávé: két krajcár egy porció. De csak a gazdag ide-gennek két krajcár, a bennszülött egy krajcárért issza. És a katona, akit Fran Josip aranypénzzel fizet, természetesen a gazdag ide-genek közé van sorolva. Mintha csak angol turisták volnának Svájcban. Hát isszák is a kávé-t, döszölve benne. Megisznak fej-en-kint tizet-tizet. Még mikor a csé-sze alján nemsok már a kávé, föl is rázogatták, hogy a kávépor va-lahogy ott ne maradjon. Az jó. Jó kedvet ad. Aki tiz ilyen kávé-t megivott, épp úgy dalol, füttyül, mintha bort ivott volna. Csak épp-en nem tántorog.

A valódi vendégség azonban mégis csak a Szimónál van. A Szimó furfangos szerb legény, a tisztelt hadsereg élelmezési száll-tójának az ügynöke. Ennél fogva mindenféle manipulánsokkal és naposkáplárokkal nagy barátságot tart. Beszél mindenféle nyelvet, tartja az egész családját, köház-ban lakik és törökösen él. Házá-ban asztalt vagy széket találni nem lehet. Ellenben finom régi szőnyegetek a padlón, a fal mellé köből rakott kereveten szintén. Szimó ünnepnaponkint vidáman fogadja a vendégeit. Hát kicsoda, kicsoda ez a Szimó? Egy idegen üzletember, aki az idegenbe csapott katona ennivalóján nyeresz-kezik. De mégis csak egy ember, aki szivesen látja vendégül. És a katonák azon fegyverestül végig-dőlnek Szimó szobapadlóján. Szimó anyja, vén gugás rác asszony, kávé-t hoz, Szimó pedig veres bort gyönyörű szép török vert ezüst edényekben. A vendégek feksze-nek, ki hanyatt, nyulnak hol a dohányos, hol az italoscedények fe-lé. A nargilét is megtömi Szimó, nagy közös pipázás kezdődik a gumicsöveken keresztül. Az embe-rek beszélnek Szimónak a buzá-ról, amit még teremni sohasem látott, a síkságokról, amiket csak hírből ismer. Káplár Mikhael Ró-za, leteszi a boros poharat maga elé és azt mondja:

— Csak még egyszer ihassak a csengelei pusztán a csodakut vödriből.

Ugyanis gulyás volt ez a Róza azelőtt. Az emberek elhallgatnak és Szimó hiába hordja piros bo-rát: a gondolatok amoda messze vannak a csengelei csodakut kő-rül...

SÜRGÖNYILEG

vagy posta utján Kiss Emil bank legközelebbben és mindig a legközelebbben napi árfolyam mellett küld pénzt Magyarországra.

HAZAUTAZÓ

magyarok a legalkalmasabbak a legközelebbben Kiss Emil bankár irodájában részvevők és a pénzüket ott váltják be a legelőnyösebben.

ÖHAZAI

ügyek a legközelebbben Kiss Emil bankjának külső részvevői részében intézettek el, mert az ő budapesti irodája minden okot kiköszörelő gondoskodik.

Irjon az alábbi címre:

KISS EMIL

BANKAR

133 SECOND AVE., NEW YORK

A
M
Eg
id
sp
sá
vé
A
lönös s
alak, a
Antwer
dái he
lepte,
pénzüg
nagy st
mántta
het spe
Aki
sau Str
dászám
latu, é
akik it
erő gy
gyémán
esen, a
fáskab
csendes
hamis-
és olyan
zi bron
lelemén
tal kere
sarkán,
tebb az
dollár
ezen a
száz em
tük figy
mánt ke
értéke
lőban n
Van olya
nyit tul
aki tul
az illet
hogy a
lását ig
Anu
nak ebt
ember,
nak me
reskede
sen kivü
tik elhí
ebbe a
nak a
esetben
gel. Egy
rik egy
éve dol
olyan,
san Str
kal fizet
megbiz
azonban
határidő
elvezeti
elő.
Per
dők azo
Egymás
a laikus
sik közü
idő lefo
gyémánt
be is ve
felfogás
Aki
ran mes
nesen k
ról van
taképen
ezer dol
Az
donképe
mert ez
Lehet, h
ezer dol
A
közeli
kiesiben

A gyémántkereskedők

Micsoda ötletekkel dolgoznak a gyémántkereskedők? — Egyik másik közülük óriási vagyonra tesz szert rövid idő leforgása alatt. — Sokan közülük hamis gyémánttal spekulálnak s nem egy ízben be is válik a publikum naivságában vetett felfogásuk. — Egymás között szaknyelven beszélnek, amit a laikus ember nem érthet meg. — A milliókat érő sarok.

A GYÉMÁNTKERESKEDŐ, ez a misztikus lény, aki rémregényekben, rémdrámákban és rejtélyes eseményekben gazdag történetekben sokszor bizarr és különös szerepet tölt be, ez az elrontott diakensi alak, akiről eddig mindenki azt hitte, hogy Antwerpen és London a voltaképeni tartózkodási helye, ellepte immár New Yorkot is. Ellepte, ami érthető, elsősorban azért, mert a pénzügyi viszonyok Amerikában olyanok, hogy nagy stilben, igazán anyagi eredménnyel a gyémánttal most már csak ebben az országban lehet spekulálni.

Aki például eltéved New Yorkban a Nassau Street és John Street sarkára, az garma-daszámban láthat szurós szemű, eleven mozdulatu, élénk gesztusu és pergő száju embereket, akik itt, ezen a sarkon egy év alatt milliókat érő gyémántüzleteket bonyolítanak le. Ez az gyémánttőzsde. A legtöbbnek még irodája sincsen, az egész vagyont érő portékáját egy kis táskában hordja s vesz és kínál, kiabál és elcsendesedik, spekulál és gablirózik, igaz és hamis gyémántot árul el s azt olyan szakmek és olyan ötletek kíséretében teszi, hogy az igazi brokereknek is becsületére válhatnak ez a leleményesség. Ez a csoport, amely a gyémánttal kereskedik a John Street és Nassau Street sarkán, vagy száz emberből áll s amikor fentebb azt említettük, hogy legalább egy millió dollárra rug az az összeg, amely egy év alatt ezen a sarkon mint aktuális pénz megfordul a száz ember kezében, akkor még csak nem is vetjük figyelembe azt a hasznót, amit ezek a gyémánt kereskedők csinálnak. Csupán a gyémánt értéke ennyi. Hogy a hasznuk mennyi? Azt valóban nehéz, sőt talán lehetetlen megállapítani. Van olyan, aki kevesebbet vall be, mint amennyit tulajdonképpen keres, viszont van olyan, aki túlzott összeggekről számol be. Kizárólag az illetőnek a kereskedői felfogásától függ, hogy a hasznából mekkora összegnek a bevalóságát tartja érdemesnek.

Annyi bizonyos, hogy akik benn vannak ebben a "curb"-ben, azaz az a száz ember, az tisztességesen és üzleti álláspontnak megfelelően foglalkozik a gyémánt kereskedéssel. Akik svindliznek, azok rendszeren kívül állók s a naív közönséggel szeretik elhitetni azt, hogy ők bele tartoznak ebbe a gyémántkereskedő csoportba. Magának a csoportnak a tagjai a legritkább esetben bonyolítanak le üzletet a közönséggel. Egymással csinálnak businessst. Ismerik egymást, mert mindegyik legalább tíz éve dolgozik már ezen a sarkon, sőt van olyan, aki már negyven éve tapossa a Nassau Street és John Street sarkát. Noteokkal fizetnek bizonyos rövid terminusra s megbíznak egymásban. Mielőtt valaki azonban a kötelezettségének a megszabott határidőn belül nem tesz eleget, azonnal elveszti a hitelét. Ez nagyon ritkán fordul elő.

Persze a "kivülálló" gyémántkereskedők azok már utaznak a közönség bérére. Egymás között szaknyelven beszélnek, amit a laikus ember nem érthet meg. Egyik másik közülük óriási vagyonra tett szert rövid idő leforgása alatt. Sokan közülük hamis gyémánttal spekulálnak s nem egy ízben be is válik a publikum naivságába vetett felfogásuk.

Aki erre a vidékre elvetődik, az gyakran mesés összegek számát hallhatja, egyenesen kábító számokat. Elvégre gyémántról van szó, tehát a számok nagyságán voltaképpen nem kellene csodálkoznunk.

- Ötvenezer dollár.
- Nem.
- Hát mennyi?
- Negyvenezer dollár.
- No sir.
- Hát mennyi?
- Most, hogy járt a szája, tehát hatvan-ezer dollár.
- Gee.

Azt persze sohase lehet tudni, hogy tulajdonképpen mekkora összegben állapodtak meg, mert ezt a titkot nem árulják el senkinek. Lehet, hogy valójában össze vissza csak néhány ezer dollárról volt szó.

A gyémántkereskedők közül többnek a közeli vidéken ékszerüzletük van, de ott csak kiesiben dolgoznak. Az egyik, egyike legismer-

tebb nevének, akinek a külseje nem árulná el a millióst, mert annyira elhanyagolt, valami valló órában a következőket mondotta.

— Az üzletem? Hm. Ez a sarkon van. Ez én magam vagyok. Ez az igazi üzlet. Az ékszerészüzletem? Hm. Az csak bolt. Ott legfeljebb ezeket csinálók egy évben, de a százazrek ebből a talajból nőnek ki.

S úgy örült ennek a kijelentésének, mint a gyerek a játékszernek.

Magában a gyémánt kereskedő társaságban, amelyben persze mindenki a maga szakállára dolgozik, "befeleg" gyakran zsörtölődő nézeteltérések vannak, de kifele a társaság nagyon egységes benyomást tesz. Állandó összeköttetésben vannak a londoni gyémántközponttal, amely ellenőrzi a délafrikai gyémántbányákat. A világ gyémánttermelésének kilenvennyolc százaléka a délafrikai bányákból jön s ennél fogva rendkívül fontos az, hogy ezek a gyémántkereskedők megfelelő összeköttetésben álljanak a londoni gyémántközponttal. Egy ízben, még a háboru előtt megtörtént az, hogy az egyik gyémántkereskedő valami formában visszállt a londoni központ bizalmával. Ennek az lett a következménye, hogy ezt a gyémántkereskedőt majdnem kirekesztették a körükből.

Most a helyzet az, hogy sokszor ők kereskednek felül annál az egyszerű oknál fogva, mert a londoni gyémántközpont rá van utalva az amerikai piacra. Az amerikai dollár előtt meghajlik még a délafrikai gyémánt is. Amíg a multban inkább a gyémántkereskedelem nem épen rokonszenves ügynökeinek tekintették ezeket az embereket, addig most a londoni központ sokszor keresi a kegyület s olyan koncessiókat tesz, amikre a multban egyáltalában nem lehetett volna számítani.

Annyi bizonyos, hogy a Nassau Street és a John Street sarkán "dolgozó" gyémántkereskedők rendkívül érdekes emberek. Mintha csak egy régi novellából vagy regényből, persze an-

gol novellából vagy regényből szálltak volna ki csak azért, hogy minden materialisztikus edlajak ellenére romantikus hangulatot vigyenek bele egy new yorki sarokba.

Volt idő, különösen a középkorban és a középkor alkonyán, amikor a gyémántkereskedőket ugyanolyan félelmetes embereknek nézték, mint az alkímistákat. Spinozáról, a neves portugál zsidóból filozófussá lett emberből regéli a krónika, hogy valahányszor Amsterdamban gyémántkereskedőkkel találkozott, valami sajátos félelem és izgatottság fogta el. Nem tudott magának beszámolni arról, hogy miért, de ez az érzése volt.

Érdekes a következő gyémántkereskedő legenda is. Az egyik amsterdami nagyon gazdag gyémántkereskedőnek volt egy kis fia és

egy kis lánya. Az utóbbi szerette az ékszer ragyogását, de a fiu irtóztott tőle, mert ránézve az nem jelentett értéket. Ha kinn az utcán a pajtásaival találkozott, akik irigykedve néztek rá, mert a gazdag gyémántkereskedőnek volt a fia, nem szívesen vette a rajongásukat s minduntalan azt hangoztatta, hogy ő nem takarítja semmire a gyémántot, kár abból olyan nagy dolgot csinálni.

Végül is a fejlődő gyermekre az örökös gyémántkérdés annyira hatott, hogy a boszúnak egy módját eszelte ki. A kis, de csodálatosan érett agyában megfogalmazott az a terv, hogy a gyémántot értéktelenné kell tenni. S a következőt sűtötte ki. Minden nap egy esomó gyémántkővet csemt el az apjától s szétszórtogatta a fiu pajtásai között. Ez így tartott egy hétig.

— Látjátok, hogy nem ér semmit — mondta. — látjátok, hogy nem ér semmit.

Egy nap aztán az apja rájött arra, hogy a fia lopkodja a gyémántjait. Iszonyu haragra gerjedt s hatalmas öklével olyat sújtott a halántékára, hogy a gyermek véresen összeomlott. Másnap halott volt, harmadnap kiterítették.

A gyémántkereskedőt letartóztatták s a fia halálát annyira a szívére vette, hogy megőrült. Örülési rohamában folyton azt kiabálta:

— Ragyog a gyémánt, de nem nekem. Ragyog a gyémánt, de nem nekem.

Annak idején az amsterdamiak isten különös büntetésének tekintették ezt az esetet s egy ideig valóságban a társadalom kiküszöböltjeként bántak velük. Azóta természetesen megváltozott a helyzet.

S a new yorki Nassau Streeti gyémántkereskedők esete azt bizonyítja, hogy ha legtöbbjük nem is "társaságképes" ember, de azért komolyan veszi őket, akármennyire gyémántárúsítással foglalkoznak is, mert pénzük van s a pénz hatalom s a hatalom előtt majdnem mindenki meghajlik. Különösen ha az a hatalom olyan ragyogásra hivatkozhatik, mint amilyen a gyémánt.

Persze minden bizonnyal be fog majd következni az az idő, amikor legendás alakokba fognak fejlődni a new yorki gyémántkereskedők is. Amikor fel fogják esigázni a fantáziájukat azoknak, akik amúgy is szeretik a legendás történeteket. S talán be fog majd következni az a kor is, amikor sokkal különb történeteket, sokkal érdekesebb, színesebb, és fantasztikusabb történeteket fognak tudni róluk, mint amilyet a holland fantázia az amsterdami, az angol fantázia pedig a londoni gyémántkereskedőkről talált ki.

Az emberek akarnak olyan dolgokról hallani, amelyek idegenszerűek, különösek, sajátosságok. És vajjon mi sajátosabb és fantasztikusabb, mint történet egy olyan emberéről például, aki világlelétében a gyémántkereskedéssel foglalkozott s meghalni csak azért nem akar, mert nem tudja magával cipelni a tulvilágra mind azt a gyémántot, amely élete folyamán a kezében megfordult? Nem volna például ez érdekes történet? S ennek a történetnek a csirájából vajjon nem alakulhatna ki egy csodálatos legenda általánosan a new yorki gyémántkereskedőkről?

Az első szerelmes ének

Irta:
KRUDY GYULA

I.
NÉHA elszomorodik az ember, anélkül, hogy tudná: miért? Jön a bánat és belopóztat a szívébe, onnan elmenni nem akar. Lefekteti az embert a szívével a díványra, ahol szomorkodni és busolni kényelmesebben lehet, a párnára hajtván csacsi fejem. Az éjjel pedig igen szép: olyan csillagos az ég ma is, amilyenek egykor gyermekkorunkban láttuk. Odafönn semmi meg nem változott. Innen a díványról, ha behunyam a szemem és nem akarom hallani az utcai kocsirobogást, hát megérezhetem mindama elmúlt nyári éjszéknek a melegségét, amikor egyéb ként sohasem emlékszem, csak akkor, ha úgy éjfél táján aludni nem tudok a szomorúságotól, meg elmenni sem előle, csak a dívány karjára hajtom a fejem; az ablakon át, a tetők felől a szél járását megérezem. Mintha igen nagy csöndesség volna és egyedül volnaék véghetetlenül...

De mégsem. Az óra is ketyeg az asztal fölött, kis ingájával lendül komolyan és az ablak hidján fehér szegfűn tárja ki szirmait... Az óra ketyeg, tik-tak, tik-tak. És a cserépes szegfűn fehérlik a sötétségben... Mintha már lett volna így valamikor. Ez a kép oly ismerős nekem. Az óra ketyeg csak... A savanyu és hosszú Ziza bejön a szobába és rejtelmesen nézget körül, amikor leül annak a kis embernek az ágya mellé, akit most egyszerre látni kezdek. A Ziza csitítja a kis fiut:

— Csend, szivecském. És főként ne nyugtatlankodjék, urfi, mert itt hagyom.
A savanyu Ziza komolyan megcsóválja fejét és félrehajtván azt, megilletődött mosolygással ül a széken a zöldhálós ágy mellett, mint aki most igen-igen nagy áldozatot hoz azzal, hogy itten marad. Mert tudni kell, hogy éjjel nagy zavar és lármá keletkezett a háznál. A csengő a folyosón berreggett egyhuzamban, a cselédék futkostak és a kisfiu atyja és anyja felöltözöttek és aggodalmasan elmentek az ámbitus felé. A kisfiu, aki a zavaros zajra tejes álomból nyugtalanul fölérte, egyedül érezte magát. Nem tudta, mi történik körülötte. És félt amaz irtóztató nagy éjfél csöndben, amelyben csak az óra ketyegett nyugodt egyhangúsággal és a fehér szegfűk mintha csokolóztak volna az ablak hidján.
Amikor is bejött a savanyu és hosszú Ziza és leült fájdalmas sóhajással kis hősünk ágya mellé.

II.

A kisfiu azonban most már megnyugodni sehogysem tudott, miután a homokember elballagott ágyacskája mellől és helyette a savanyu Ziza jött ide, aki fejét rejtelmesen csóválta és kívülről nézve hallgatózott. Mert az ámbituson jöttek-mentek.

— Hol van a mamám? — nyafogott a kisfiu.

Zizát ez a kérdés kellemetlenül érintette és méltatlankodva patogott:

— Nézz meg az ember! Maholnap nyolcesztendő is lesz és még mindig olyan anyás, mint egy szopós gyerek. A fiunak legénynek kell lenni, — mondta a savanyu Ziza hősiesen és ismét figyelni kezdett.

A kisfiu sehogysem tudott legény lenni, mert nyafogott és

ágyában forgolódott álmatlanul. Végre kitört belőle a keserűség.

— Te nem vagy jó, Ziza. Ha jó uzonnát kapok a mamámtól, mindig adok neked egy harapást. És te most így bánasz velem. Mondd meg, hová ment a mamám?

— Neveltséges! — hadarta megsértődötten a savanyu Ziza. — Az urfi alig látszik ki a földből és már mindent tudni akarja. Hát jól van, megmondom, ha tudni akarja, — beszélt Ziza susogva és látszott, hogy igen jól esik neki, hogy végre lerázhassa a titkot lelkéről, — a francia kisasszony az imént pisztolylyal a mellébe lött... A durranásra fölérte az egész ház.

A kisfiu ezen rendkívül elcsodálkozott és szeptegve kérdezte:

— Hová lött? Mutasd meg, Ziza.

A savanyu Ziza fölélénkült és még egy gyertyát gyújtott az asztalon. Fölkelt az ágy mellett és elszánt arcot mutatott. A szemét rejtelmesen forgatta, hogy ijesztő volt.

— Így állott, — kezdte a zöld hálónak támaszkodva, — és a pisztolyt így fogta a kezében, mint én ezt a cipógombolót... így; a szívére téve. Aztán durr, durr... kétszer, kis urfi! Világosan hallottuk a cselédzobában, hogy kétszer. Ha nem hiszi, Magdolna megesküszik rá, hogy ne jusson el soha a pócsi bucsura, ha nem kétszer lött odabenn a mamámmal. Bementünk hozzá.

Ziza itt szünetet tartott és most már elfújta az egyik gyertyát, mert takarékos leány volt. A cipógombolót is letette és nagyot sóhajtott néhányszor; mintha csuklott volna is, amint visszatért a székre az ágy mellé.

— Bementünk. Persze nem rögtön, mert magunkban nem mertünk, Magdalénával. Előbb az inas is fölvertük. Miskának is vacogott a foga, de mi tartottuk benne a lelket. Magdaléna mondta is neki: Miska, ha elszaladsz, hát az én konyhámba többé be

gosan imádkozta a zsoltárokat, én csak az idéztem: Ur Jézusunkat tudtam említeni... Hát ott feküdt a szegény jó mamzell a földön. Miska odavilágított a lámpával, de mindjárt ki is szaladt, mint egy bolond. Magdaléna, a kövér, alig szuszogott már, amikor utóértük Miskát. Miska alig tudott szólni, hisz tudja urfi, milyen mulya fickó ez a mi inasunk...

A kisfiu az ágyban kerekre nyitotta a szemét és mélységesen elcsodálkozva hallgatott, hogy a szája is nyitva maradt. De most közbeszólt:

— Pedig mindig azzal dícsérsz, hogy katoná volt és olyan bátor, hogy a hétfejű sárkánytól sem ijed meg.

— Ziza fájdalmasan bólongatott a fejével.

— Az lehet... Mert a mamzell még borzasztóbb volt. Miska esküdözött, hogy a szemé félig nyitva volt és egyenesen ránézett. És a szája is mozgott a mi szép kisasszonyunknak, mintha mondani akart volna valamit Miskának.

— Vajjon mit akart mondani mamzell Lucy? — vetette közbe a kisfiu. És ezen a kérdésen eltűnődött a savanyu Ziza, egy pillanatra maga elé bámulva.

— Hát aztán mit csinált Miska? — faggatózott a kisfiu, aki már felült ágyacskájában.

Ziza most a kívülről hallatszó neszre hallgatott. Az ámbituson mintha nehéz tárgyakat cipelték volna és emberek beszéde hallatszott. Sőt a ház előtt is kocsi állottak, amint onnan lehetett tudni, hogy a kocsisok beszélgettek az ablakok alatt és a lovak rázták az erszámot fejükön. Ziza kerekre nyitott szemé végre összéb huzódott és így folytatta:

— Hát hogy Miska mit csinált? Kiszaladt a szobából és utána mi is. Ott tanakodtunk a hársfa alatt, hogy mit kellene tenni. Miska azt mondta, hogy ő soha életében ilyen nem látott. Magdalénának az jutott az eszébe, hogy

szonyt a földről, aki még mintha élt volna, mert a szája mozgott. Gyönyörű fekete haja kibomlott és nagyon szép volt. Oly gyönyörű, urfi, hogy én most is sírok, ha rá gondolok.

Ziza sirni akart, de a kisfiu tudákosan közbevágott:

— Apus emelte föl! Hát Miklós bátyám hol volt? ...

A hosszú Ziza rémült mozdulattal tett és az ajkára nyomta a kezét a kisfiunak.

— Csend, szivecském. Ha szeret egy kicsit, kis urfi, hallgatói fog. A kisfiu igen csodálkozott és nem tudta mire vélni a dolgot. Ezért ismételte:

— Miklós bátyámat kérdezem. Ziza.

Ziza még rémültebb mozdulattal tett. És alig hallhatólag sutogta:

— Nincs itthon... Ne kérdezz. A fiatal tekintetes ur már korán este elment hazulról.

— Ha ő itthon lett volna, akkor segített volna apusnak, mert Miklós bátyám szerette a kisasszonyt. Mi, Ziza? — kérde a kisfiu és nagy önérzettel gondolt szép, jó, derék bátyjára...

III.

Nyilott az ajtó. A kisfiu apja és anyja jöttek be. Az öreg tekintetes ur nagyon föl volt indulva és az arca sápadt volt. A kisfiu mamája a fejét lehajította és a sok köny benedvesítette arcát.

Az öreg tekintetes ur kiküldötte Zizát, a kisfiu pedig rákiáltott, hogy aludjon. A mamája el-lenden odaborult az ágyára és sokszor forrón megcsókolta. Végre megsimította a fejét és azt mondta:

— Légy jó, kis fiam. Jó légy, mindig. És most aludj.

A kisfiu nem mert szólani, mert megijedt az öreg tekintetes urnak a nagyon sápadt arcától és égő szemétől. Nyugodtan feküdt le ágyacskájában és mozdulni sem mert. Odabenn, a tulsó szobában pedig beszélgetett az apja meg az anyja:

— Agyonütöm azt a bestiális kölyköt! — hördült föl az öreg tekintetes ur. — Összetöröm a kutyát, amiért a halálba vitte ezt a szegény leányt.

A tekintetes asszonynak elfojtott zokogása hallatszott, amint hebege mondotta:

— Ne bánstsd! Szerették egymást, ennyi az egész.

— Gazember volt, — mondotta az öreg ur.

— Csak szerette...

Erre sokáig esend következett. Az öreg tekintetes urnak nehéz lélegzése a kisfiu ágyáig elhallatszott, a tekintetes asszony pedig zokogott esendesen. És a némaságban az óra ütött. Kettőt, éjfélután.

Már elértek vele a halottas kaurág, — zokogta az öreg tekintetes asszony. — Most kiterítik. Ó, édes jó istenem, segíts meg...

Az öreg tekintetes ur nem szólt erre sem semmit.

A kisfiu a nagy némaságban ismét az óra ketyegését hallgatta és az ablak hidján csokolózza fehér szegfűket látta. Már aludt félig, amikor az öreg tekintetes asszony ezt mondta odabenn: — Csak a leányunk előtt tudjuk valahogy eltitkolni ezt a dolgot. Én aggódom, hogy az az erkölestelen nő az én leányom ártatlan lelkét is megmetélyezze. Nem gondolod?

A kisfiu ekkor mélyen aludt a homokember karjaiban és piros almával álmodott.

Vasárnap és mindennap gondoljon arra, hogy a bankbetét a legbiztosabb.

MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk.

Anyagiilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden eshetőség ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

ALAPTOKE, TARTALÉK ÉS BETÉTEK ÖSSZEGE

\$2,857,097.76

Általunk kiállított betét-könyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamattalul visszafizetjük.

PENZKÜLDES MAGYAR-ORSZÁG minden részébe a legelőcsőbb napi árfolyam mellett.

NÉMETH ÁLLAMI BANK

NÉMETH JÁNOS, ELNÖK

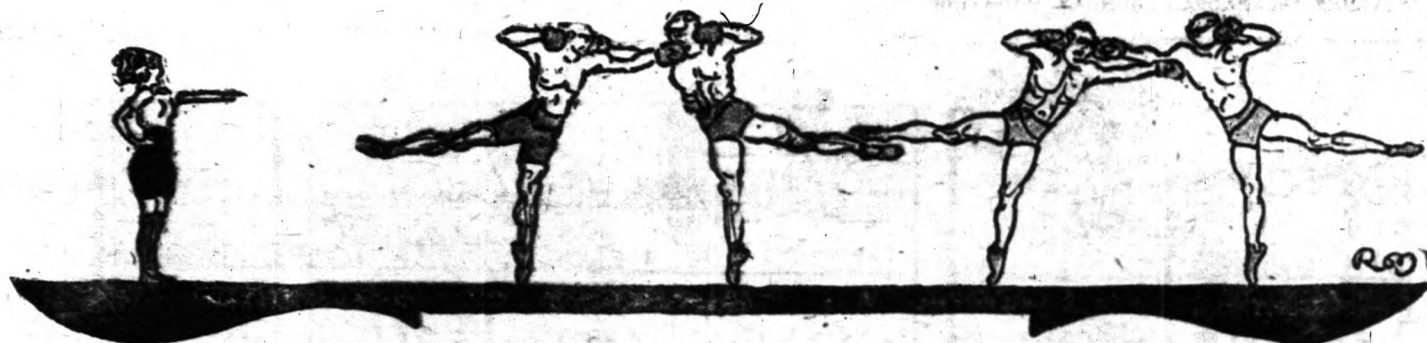
Főszékhely: **A BANKPALOTÁBAN** 10 East 22nd Street, **NEW YORK, N. Y.**

Félszékhely: **1507 SECOND AVENUE,** Corner 83rd Street, **NEW YORK, N. Y.**

nem teszed a lábad, hanem kint eszel a szemétdombon... Miska pedig, hisz tudja urfi, szereti a jó falatokat. Hát így mégis előre ment a lámpával. Magdaléna ban-

költük fel az uraságot... Hát aztán így volt az. Az öreg tekintetes ur nagyon leszidta Miskát a gyávaságáért és a saját karjaival emelte föl a szegény kisass-

T
Rose
azt,
a kér
H
a láb
leg ig
is Miss
Metrop
kiváló
szédé
nekü
volt.
Az
van a
a ne
George
rűk, a
klassz
tek a
leg töb
fiaknál
is. Ho
jünk.
ami a
agyve
az a
Hár
dofát
monn
anekd
má
Egye
a kávé
— M
lyen j
lehet
— Os
Milyen
a box
kettő
Aki
ze meg
De
maga
Tehát
— S
hogy a
sokkal
miok,
előző
tam, m
gozni
nek a
lán nem
tam, h
teljes
gyan

TÁNCOSOK ÉS BOXOLÓK

Rose Munde, a new yorķi Metropolitan Opera House ballerínája szenzációs felfedezést tett, azt, hogy a boxolók nem mozognak olyan könnyen, mint a ballettáncosok. Mért nem? Erre a kérdésre akar megfelelni a kisasszony és egyttal javítani akar a sanyaru helyzetén.

HÁT igen, mindig tudtuk, hogy valahol baj van. Éreztük, hogy a levegőben lóg a szerencsétlenség lába. És a lábról jut eszünkbe, hogy tényleg igazunk volt. Itt van legalább is Miss Rose Munde, a new yorķi Metropolitan Opera House egyik kiváló ballerínája, akinek a beszédéből nyilvánvaló lesz, hogy nekünk mindenben igazunk van és volt.

Az utóbbi időben a levegő tele van a legkülönbözőbb boxolóknak a neveivel. Jack Dempsey és George Carpentier olyan népszerűek, amilyenek legfeljebb még a klasszikus hellenek korában lehetnek a birkozók, akiket tudvalevőleg többre becsülték az államférfiaknál, sőt még a hadvezérekénél is. Hogy a kisebből ne is szóljunk. És ha van még egy képzet, ami a boxolás mellett az emberek agyvelejét foglalkoztatja, akkor az a tánc.

Hát mondjunk el itt egy anekdotát az öreg Seiffensteiner Salamonnak, a nagy anekdotázóknak és anekdota alkalmazónak a nyomán.

Egyszer egy öreg zsidó így szól a kávéházban:

— Milyen jó a csokoládé. Milyen jó a foghagyma. Milyen jó lehet ez a kettő együtt!

Osz-posz: a boxolás, meg a tánc. Milyen szép a tánc, milyen szép a boxolás, milyen szép lehet ez a kettő együtt!

Aki pedig nem hiszi, az kérdezze meg a fentemlített ballerínát. De hadd szóljon már valamit ő maga.

Tehát: — Sokszor gondolkoztam azon, hogy a boxolóknak tulajdonképpen sokkal könnyebben kellene mozogniuk, mint ahogy mozognak. Ezt először évekként észleltem tapasztaltam, mikor Willardot láttam dolgozni a vaudevilleben. Kérem, ennek az embernek a lábait egyáltalán nem mozogtatták. Arra gondoltam, hogy a láb technikájának a teljes hiányával, ez az ember hogyan lehetett a legnagyobb boxo-

lója a világnak! Hiszen nem mondom, látszott, ha egyet odavág, hát akkor oda van vágva. De, hol a szépség, a grácia, a finom és könnyed mozgás! — Másodszor New Yorkban ámultam el, mikor a híres Jack

Dempseyt láttam magát produkálni. Ez is úgy dolgozott, mintha a felső teste és a két lába két teljesen külön álló dolog lett volna.

— Mikor harmadszor láttam ugynevezett exposition boxolást, akkor azt láttam, hogy igazolva vagyok, fényesen, az egész vonalon. Harmadszor ugyanis George Carpentiert láttam. Hát lássák: ez a boxolás, amit ez a francia csinál. Ez erős. Ez fürge. És még is csupa finomság, csupa grácia, csupa villámgyors és mégis artisztikus mozgás. Ez már valami. Erre is csak egy francia képes. Mellesleg, sokan azt mondják, hogyha Dempseyt egyet rávág a fejére, akkor majd nem fog olyan fürgőn ide-oda szökélni. Megegyedem, hogy így lenne, ha Dempsey odáig jutna, hogy fejbe tudja vágni. De azt nem hiszem éppen, hogy fejbe tudja vágni Carpentiert. Ez olyan gyors, olyan villámfürge, hogy Dempseynek nem lesz chance hozzáférni.

De hát nem erről akartam beszélni.

— Mikor Carpentiert láttam, mikor láttam, hogy úgy mozog,

hogy akármi klasszikus táncosnak is becsületére válnék, akkor határoztam el magamat, hogy boxolók számára iskolát fogok nyitni. Illetve iskolát nyitok, a hova boxolók is bejöhetnek. És meg a karom az embereket táncolni tanítani. Az emberek általán nem tudnak mozogni és azt tapasztalom, hogy a boxolók tudnak legkevésbé. Lehet, hogy vannak sportemberek, akik jobban tudnak, de én még ilyenekkel se találkoztam. Nekem az a felfogásom, hogy nem elég ezeknek a boxolóknak csak lefajtolni a másikat, mutasson valamit azoknak is, akik azért vannak a közönség soraiban, hogy művészi élvezetben is legyen részüik.

Mert a kisasszony, Miss Rosa Munde, nagy híve a művészetnek, különösen Terpszihore művészetének, a táncnak, valóságos fanatikusa a mesterségének. De figyeljünk rá tovább: — Igen, táncolni kell megtanulni. Mert a tánc az egyetlen testmozgás, ami nemesak a vérkeringést foglalkoztatja, a nyaktól az ember lábujjáig, a tánc az egyetlen testmozgás, ami nemesak a vérkeringést pezsdíti fel, hanem grációzus is tesz. Nagy a gyanum, hogy a francia nehézsúlyú boxoló bajnok tánclekkéket vesz és nagy a gyanum, hogy a könnyű súlyú boxolás világbajnoka, az amerikai Benny Leonard szintén. Mert csak őket láttam még annyira könnyen dolgozni, mint egy táncost. És ez a titka mindennek: olyan könnyen kell dolgozni, mint ahogy egy tán-

cos táncol. Persze, hogy e könnyedség megett mi van, hogy amig valaki akár férfi, akár nő odáig jut, amig könnyen és izzadság nélkül röpköd a levegőben — arról jobb, ha nem is szölok. Én magam is végig csináltam a nehéz iskolát és nagyon jól tudom, hogy az mit jelent.

— Egy sportembernek, egy boxolónak, meglehetősen nehezére esik majd ezt a könnyedséget elcsajátítani. Akármilyen furcsán hangozzék is ez: ő már annyira erős, hogy nem bír magával. Ami annyit tesz, hogy nem bír az izmaival. Az izmai egy bizonyos irányba vannak betrépírozva és ettől nagyon nehéz megszabadulni. Minél idősebb valaki, annál kevésbé.

— Azt szeretném, ha minél többen jönnének az iskolámba. Először nagy előszeretettel viseltetem a sportemberekkel szemben, másodsor pedig a nehéz feladatokkal szemben. S amint fentebb már kifejtettem, megrögzött sportembereket, kifejtett izmu boxolókat a táncra betrépírozni nem könnyű feladat.

— Az egész boxolásnak a lényegét meg tudnám változtatni. Nehéz, durva és husos sport helyett könnyű, grációzus, artisztikus sportolók tudnak nevelni.

Sokan lesznek, a kik ezen nevetni fognak, de nekem mégis az a felfogásom, hogy klasszikus zenét kell kultiválni és a boxolókat rákényszeríteni, hogy ezt a muzsikát ne csak, hogy megértsék, de meg is szeressék, kultiválják. A táncainak klasszikus táncoknak kell lenni. Tánc alatt általában mindig klasszikus táncot értek. Azt a táncot, amit a görögök és a rómaiak s amit utjabban Drezdából kiindulva annyira megkedveltek a modern Nyugaton mindenfelé.

— Tessék elképzelni, mit jelent az, ha majd Jess Willard megérti Faustnak a balletjét, ha a lelke általában Gounodnak a muzsikájához és annak megfelelőleg akar majd viselkedni a kötelek között.

— Tessék elképzelni, hogy mit jelent majd, ha Jack Dempsey Schübert "Be nem fejezett szimfóniájának" az andantejára gondol és a muzsika ütemére lendíti majd a magasba a karját!

— Ahoz persze, hogy ezt valaki megtehesse, még sok más egyéb is szükséges. Hallom például Carpentiertől, hogy nagyon finoman él Párisban, szőnyegek, festmények, könyvek között, hogy illatos fürdőben meríti el magát minden reggel, hogy selyem tunikája van és fehér selyem a tógája is, amit odahaza visel. És különös előszeretettel viseltetik a fehér márvánnyal szemben és klasszikus for-

makkal szemben és általában a klasszikus, sőt a késői klasszikus felfogással szemben.

— Raffinált lett, mint egy író és szécsélyes, mint egy bizánci, vagy alexandriai kurtizán... És mind ezt a zenének köszönheti. Reggel felkel és elmerül a kék és illatos fürdőjében, aztán sportol egy keveset, aztán reggelizik egy keveset, finoman és mérsékeltén, aztán odaül a zongorájához és muzsikál. Így kell egy igazi sportembernek élnie. Ki kell élveznie az életet minden oldalról és amennyit a testének ad, ugyanannyit kell adnia a lelkének is, másképpen azt az erőt, a fürgeséget, amire tényleg szüksége van, nem tudja megszerezni.

— Mért voltak a rómaiak olyan nagyok? Mert a testüknek és a lelküknek ez a csodálatos nagyszerű harmóniája megvolt. Ezt nem pótolhatja semmi...

Ilyet még sokat és ehhez hasonlókat mondott. Rosa Munde kisasszony. És a körülállók ámulva hallgatták.

— Hogy állunk a dohánnyal? kérdezte valaki. Fizetve nem lesz a maga iskolájában? Maga csak a művészetért csinálja az egészet? A grációzusért? A fürgeségért?

— Hiszen nem mondom, felelte a művésznő, egy kecses piruett kíséretében, kell a pénz, amit majd az atléták fizetnek. Élni csak kell valamiből az embernek! Én magam is sokat fizettem, amig megtanultam táncolni és megtanultam, mi az az illatos római fürdő és a görög tunika. Hát most fizessenek nekem egy keveset. Amig megtanulnak mindent. És lábával, sokat mondólag, a levegőbe rugott.

És Rose Munde kisasszony, miközben lábával sokat mondólag a levegőbe rugott és miközben bájosan mosolygott, szinte érezhetően mutatta azt, hogy mennyire lenézi az ugynevezett tohonyan erős embereket, akik nem tudják kellőképpen méltányolni a szabad mozgást, a grációzitást, a fürgeséget.

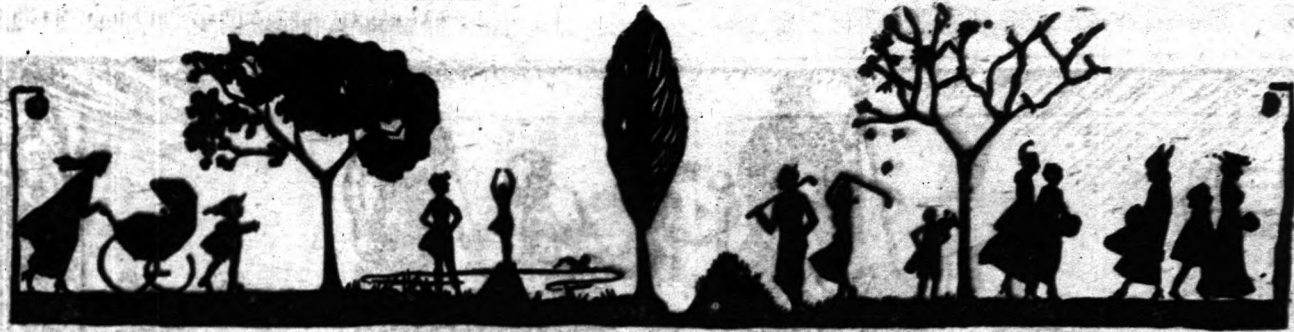
— És Rose Munde kisasszonynak, legalább az ő szempontjából nézve a dolgokat feltétlenül igaz volt. Aki látta azt, hogy hogyan rugott a levegőbe és aki látta az ajkain a mosolyt, az mást nem tehetett, mint azt, hogy igazat adott neki.

A nyájas olvasó eltalálta! Ezt tettük mi is.

Csintalan Peti Kalandjai

Bagol András a művész *Irta: Malonyay Dezső*

RÉGEN történt ez is, — mesze innen, a föld végén, Finis-tereben, az Ocean partján. Akkor kezdtem hazavágyakozni külföldi barátságaimból s akkor határoztam el, hogy majdan hazakerülvén, nekiindulok és mint Kriza János a vadrózsákat, keresem majd, büngszem én is a mi népünk művészkedésének vadvirágait.

Bagol András, a kivadári magyar juhászgazda péholt végig cifra botjával, hogy mit kuncsorog a magyar író külföldön!...

Elmesélem az esetet, apróra: Esett a mi beszorultunk az Oceanra nyíló eresz alá.

Mi: Haywood, az amerikai képfaragó, gyönyörű kis feleségével, Odell asszonnyal (Haywood pipázott, Odell asszony főként varrt a babynak s halkán dudolgot az öltési alá); a magyar gróf, aki egész komolyan művész akar lenni s úgy él, úgy tanul, úgy dolgozik, mintha semmi köze se volna ahhoz a somogyi dominiumhoz, amely egykor az övé lesz, bizonyosan (cérnát ő fűz a tübe, Odell asszonynak a babyt ő esenesugatja, ha a kis-dámáska ordítani kezd a bölcsőben); Campbell, a skót festő és Pixotto, a spanyol püktor (esőkönnyösen pipáznak, mindketten, és én is ott pipáztam).

És ott volt velünk Alexandre Harrison is, a világ egyik legjelesebb tenger-festője. Az eresz végiben dolgozott, a grófnak füstött egy kis képet az esőverte szürke tengerről, eszébe a Bagol András-féle botért.

Tudtuk előre, hogy remek lesz a Harrison dolga, — de az a bot se utolsó!

Készült Somogygyében, a nagy-utádi járásban, Kivadáron, és eselekedte Bagol András maga, miként ez meg is nagyon írva a kiteremtett somfára. Csillagos olombuzogány a feje s végig himes az egész, beöntve szines viaszszal; csipkézett karikák díszlenek a buzogány alatt s lejjebb, szép sorjában, históriás képek és írások következnek. Legelsőbben két lovas, magyarok s alattuk a megmagyarzás: "A Magyarok Bejövése 893". Következik, ágaskodó csikón, egy sisakos magyar s mellette egy vitész: "Árpád fejedelem, Lehel Vezér". És itt, mielőtt tovább haladna a nemzeti história illusztrálásában, a művész helyénvalónak találá fölroni, csupa öreg betűkkel, magát a bot történetét is: "Bagol András munkája, Eljen a bot gazdája". Már most következik a négytornyú vár, meg ismét egy lovas ember s az írás: "A szigetvár ostroma 1566 a hős Zrínyi". A szigetvári hőst követi egy lobogós ingujju csikós, akit nem lehet összetévesztetni mással, mert ott az írás ő róla is: "Isten ostroma Rózsa Sándor". Külön karikába foglalta, megint a bot történetét magyarázza a művész: "Készült Kivadáron, Somogy megyében, nagy-utádi járásban". És most következik a jelenkor: két huszár, de

esek gyalogosan, Kossuth Lajos az egyik, Petőfi Sándor a másik, s köztük egy magyar menyecske, — alattuk, koszorúval körülfontva, az írás:

Talpra magyar hi a haza
Petőfi szavai
Eljen a szép magyar haza
1848
kutyá német tönkretette
Kossuth Petőfi
Eljen
Kivadár

Csudálta a botot az angol, a skót, a spanyol, az amerikai, beszélték, hogy mennyi naiv báj, mennyi vonalérés, mily sok művészi ritmus van a favágásban, — hátha még azt is megérthették volna, hogy miécsoda lélek van az alakok összeválogatásában! Hogy mi a kapcsolat Árpád, Lehel, Zrínyi, Rózsa Sándor, Kossuth és Petőfi között!...

Mialatt ezt magyaráztam, Harrison dolgozott.

Mozgott folyton, rángatta a vállát, mintha valami nagyon nehéz batyut akart volna lerázni a hátáról, egyszer-egyszer tikkadtan libeggett, — lázasan esapkodta a vászonhoz az esetet, szinte erőszakosan tépte, szaggatta magából azt, amit füstött. Eközben kipirult, egészen beleizzadt munkájába, mintha nem is esettel dolgoznék, de kazán alá lapátolná a szenet.

Elgondolkoztam: ez az ünnepe, világhírű művész, hogy kinlódik!

ben Harrison a botot nézte; nagyon fáradtan.

Egyszer csak azt kérde, szinte haragosan:

— Ki ez a Bagol András?
— A bátyámnál szolgál, Kivadáron, — mondotta a grófunk. — Az apja is nálunk volt eselédember, az unokái is nálunk szolgálnak. Javakorában juhászgazdánk volt, most kukoricacsész, meg erdópásztor az öreg.

— Kint tanult faragni?
— Nem tanult az senkitől. Farieskál, amikor nincs más dolga.

Harrison morgott valamit. Mintha káromkodott volna. Majd irigykedve sóhajtott: — Mennyi istenáldott egészség!... Nekünk csak a felhő jut, a napot mi nem értjük!

— Nagy mester az öreg! — dicselkedett a grófunk. — Portrékát is csinál. Egyszer, egy ilyen somfára, kifragta a háznépet. Első volt, legfőképpen, a bátyám, puskával, vadászalapon s aláírva: a gróf. Nyomban alatta, másodiknak a szakácsné, aztán következett csak a tisztartó, az ispán, a parádés kocsis és az udvari kovács. De nem csinál esetet az ilyesből. A botot beadja a vadásznak, egészséget kívánva grófjának, a konyhában megissza a pohár bort, ami a botért dukál s megyen dolgára.

Az egyik angol emlegetni kezdte Turgenyev vadásznaplóját. Hogy sok hasonlóság lehet a magyar és az orosz paraszt közt!

olyan üde, mint a harmatos hajnal. Ha olykor a katonaviseltje, mesélés közben, nekiereszté fantáziáját s meg-megtoldja az igazat, — olyan az, mint Homerosz hősenek a szájkodása. Parádéskecsünk szokta regélni, hogy a könngrécei esata után, amikor lenyergelte paripáját, a nyeregre csatolt köpönyegből úgy potyogott a golyóbis, mint a jégeső.

Harrison egyet suhintott a bottal:

— És mi. A felkinyomoruságunkkal kenjük teli a vásznainkat!...

— Egy megbagósodott pipát nem ér az egész művészetünk, — dörmögött a képfaragó, Haywood.

Spanyolunk, Pixotto, azzal vigasztalta magát, hogy ő, hála Istennek, elég lusta, kevesebbet hazudik, mint mi.

Magam is keseredetten gondoltam el, hogy maholnap harminezendős leszek s még nem csináltam semmit, ami megérné Bagol András botját, a saját vergődésemet boncolgatom papiroson.

Odell asszony meglegedetten ringatta a babyt, aki szundikált.

Mi az ördögöt kéne csinálni, hogy valahogyan harmóniába jusson az ember önmagával?

Tanakodtunk s ezalatt este lett. Künn, az Oceanon, szüntelen sirdogáltak a felhők.

— Tavaly, október elején, — kezdte halkán a grófunk, — szarvasra eserkésztem a gradinai erdőben. Képen azon a vidéken kerültem elé a sötét erdőből, ahol az öreg András kunyhója áll. Az erdő tövében a kunyhó. Mögötte a tölgyes, előtte a letarolt kukoricatáblák. Itt-ott néhány göré. Az öreg kúnt üldögélt a kúszóbőn, mellé támasztva puskája, néhány szem parázs pislogott előtte a hamuban. Fölötte a holdas ég.

— Adj' Isten, Andris bácsi!

— Adjon Isten, — fogadott, fölállt s kezét nyújtott.

Szép szál öregember az Andris. Kérges tenyerének erős szoritása jól esett az erdő nagy magányossága után.

Kihozta bundáját a kunyhóból, hogy arra heveredni. Száradt falevelet s néhány ágacska helyezett a parázsra, — alighogy alája szusszantott: lobogott a kis tűz barátságosan. Szó nélkül eselekedte mindezt, nem sietett, nem kérdezett, — tudta ki vagyok, látta nálam a puskát, minek szót szaporítani hiába!

Elmondtam neki, hogy nem sok láttatja volt az esti eserkészésnek: a szél ellenem dolgozott.

— Maj' reggel! — s biztatott, hogy jó lesz szunditanom egyet. Föltékettem a csillagok közé. — Maj' három óraker szólok. Addig e' kis krumpli is sült a hamuban. Jó lesz a reggel.

— Hát maga, Andris bácsi? Maga nem alszik?

— Nem igen tudok én már ahhoz, méltóságos urfi. Meg lesz is (Folytatás a 14-ik oldalon)

Milyen jóízűen szopogatta pipáját Bagol András, miközben a botot faragta!...

Künt, az egész Ocean fölött hullott a lassu eső.

Az alacsonyán mászó szürke felhők sirdogáltak le a nagy vizre s a tenger is olyan unalmasan szürke volt, mint a felhők. És ebből az ásitó szürkeségből füstötte meg a bágyadság poémáját Harrison. Semmi forma, semmi vonal a vászonon, merő szürkeség: a felhőkkel ölelkező tenger szomorúsága; a felhők közt egy-egy mélyebb keszbarna tónus vergődik, mintha ott, a felhők mögött még szürkébb, még gyötrelmesebb szomorúság gomolyogna.

Remek!... Csudáltuk mindnyájan, miköz-

— Szó sínes róla! — tiltakozott hevesen a grófunk s kipirult, — a muszka paraszt született eseléd, alázatos, meghunyászkodó, titokban kájszi és könnyen hazudik. A magyar paraszt! —

Aztán együtt parádéztunk, hogy milyen a magyar paraszt!

— Künt jár az ember a mezőn. Távolban, a szanaszét legelésű nyáj között, magas botjára könyökölve egy mozdulatlan alak nézi a messzeséget. Odaérve hozzá, megbillenti a fejét: Adj' Isten!... A dereka meg nem hajlik. Szava kevés, amit mond, az gondolkodás eredménye. Ismeri a mezőt, amelyen a jószág él. Ismeri az eget, tudja a csillagokat, a felhők járását, beszéli tud az állataival. Jó kedvében dévajkodik, s az is

parázsra, — alighogy alája szusszantott: lobogott a kis tűz barátságosan. Szó nélkül eselekedte mindezt, nem sietett, nem kérdezett, — tudta ki vagyok, látta nálam a puskát, minek szót szaporítani hiába!

Elmondtam neki, hogy nem sok láttatja volt az esti eserkészésnek: a szél ellenem dolgozott.

— Maj' reggel! — s biztatott, hogy jó lesz szunditanom egyet. Föltékettem a csillagok közé. — Maj' három óraker szólok. Addig e' kis krumpli is sült a hamuban. Jó lesz a reggel.

— Hát maga, Andris bácsi? Maga nem alszik?

— Nem igen tudok én már ahhoz, méltóságos urfi. Meg lesz is (Folytatás a 14-ik oldalon)

Eg

A Z ÜG

kor

Baláz

esős

Tudod,

hoz? — kér

Hallotta

lyébe?

A tak

emeletes ház

Szép le

lázis közömb

Az ügyvé

határozta, ho

ni a halálra

kedvelte a

dulásokat. A

emlékezet

Amikor az

családja any

idegen kéze

harmine

munkával

szert, arra

dolt, hogy

lakot. Azt

sági helyzet

sá az ilyen

nem értette

amely a bec

a régi dolg

dásban. Ha

nem lett vel

ber.

Bármeny

ki fölindul

szere lett

hozott neki

itéken me

lakó Magda

sát. A levél

Kedves

Légy szíve

quincezer for

tafordultával

gondolatjel

Balázskám,

lene, ha kae

jól tudom,

csak az Ur

bertől nem.

dát, hogy a

sített volna

mért írom

Azért, mert

anya és így

zan és tör

dat az én

lán meg for

gyok és sz

szerény nyu

duska leány

peztettem, h

kire, teread

Egy haldokló ház végrendelete *Irta: Herceg Ferenc*

AZ ÜGYVÉD, aki gyermek-kori jóbarátja volt Farkas Balázsnak, fölkereste egy esős őszi napon.

— Tudod, hogy holnap hozzáfognak a szülőházad lebontásához? — kérdezte.

— Hallottam. Mit építenek a helyébe?

— A takarékpénztár épít oda emeletes házat.

— Szép lesz, — vetette oda Balázs közömbösen.

Az ügyvéd később így szólt:

— Félasztendővel ezelőtt, ha rászántál volna egypár ezer forintot, könnyű szerrel megszerezhetted volna.

Balázs vállalt vont.

— Mi értelme lett volna annak? Lakóháznak? Lakóháznak kényelmetlen, bért meg nem igen fizetnek érte...

Most már az ügyvéden volt a sor, hogy vállalt vonjon.

— Te tudod, hogy mit csinálsz, — mondta. — Itt van különben a ház kulcsa, ha netán meg akarnád még egyszer nézni. A család végre is száz esztendőig lakott benne. Holnap reggel hozzáfognak a tető lebontásához.

— Köszönöm! — válaszolt Balázs és azzal zsebre tette a nagy kulcsot.

Az ügyvéd elment és Balázs elhatározta, hogy nem fog elbúcsúzni a halálra ítélt háztól. Nem kedvelte a fölösleges lelki fölindulásokat. A ház valóban emberemlékezet óta a családjáé volt.

Amikor az édesapja meghalt és a családja anyagilag tönkre ment, idegen kézre került. Balázs aztán harminc esztendei megfeszített munkával nagy vagyonra tett szert, arra azonban sohasem gondolt, hogy visszaszeresse az ősi lakot. Azt mondta, hogy a gazdasági helyzet nem teszi ajánlatossá az ilyenféle beruházásokat. Ő nem értette a kisvárosi felfogást, amely a becsület egy nemét látja a régi dolgokhoz való ragaszkodásban. Ha értette volna, akkor nem lett volna belőle gazdag ember.

Bármennyire került is a lelki fölindulásokat, még aznap része lett bennük. A posta levelet hozott neki a fővárosból. A borítékon megismerte Budapesti lakó Magda nevű nővérének írását. A levél így szólt:

Kedves Balázs!

Légy szives és küldj nekem harmincezer forintot! Lehetőleg postafordultával! És most egy hosszú gondolatjel következik. — Édes Balászkám, semmi kifogásom elene, ha kacagsz a levelemben. Igen jól tudom, hogy ekkora összeget csak az Uristentől lehet kérni, embertől nem. Arra sem tudok példát, hogy az Uristen valaha teljesített volna ilyen kérést. Hogy mért írom mégis ezt a levelet? Azért, mert asszony vagyok és anya és így nem köteleznek a józan ész törvényei. Képzeld magadat az én helyzetembe, akkor talán meg fogsz érteni. Özvegy vagyok és szerény, hej, nagyon is szerény nyugdíjamból élek, Magduska leányomat tanítónővé kőpeztettem, hogy ne szoruljon senkire, tereád sem, édes Balászkám.

Ennyiben rendben lett volna a számadásom, ha Magduska másfél esztendővel ezelőtt rettenetes számadási hibát nem követ el. Magduska, nem törődve azzal, hogy ilyen fényűzést csak vagyonos leányok engedhetnek meg maguknak, másfél esztendővel ezelőtt beleszeretett egy katonatisztbe, aki természetesen szegény, mint a sokat emlegetett templom egere. Eről eddig szólni sem mertem neked. Másfél esztendő óta a fiatalok egyebet sem tesznek, mint fantasztikus terveket szőnek, amelyek mind a nevezetes probléma körül fordulnak, hogyan lehet a semmiből harmincezer forintot előteremteni. Az összes fölmerült tervek közül kettő látszott a legkevésbé képtelenségnek; az egyik az, hogy ő felsége a király, a másik, hogy tekintetes Farkas Balázs ur fizesse le a kauciót. A királytól már megérkezett a válasz. Nem teszi meg. Most rajtad a sor, Balázs, hogy nyilatkozzál. Azzal a biztos tudattal kérem tőled a pénzt, hogy nem fogod megadni, mert nem adhatod meg. Ha mégis megkérlek rá, ez csak azért van, mert enyhítő körülményeket keresek magamnak a jövődő zavaros eshetőségei számára. Te okos és jó ember vagy, édes Balászkám, te tudod, hogy ki is kacaghat, meg is sajnálhat, csak egyhez nincs jogod: hogy megnehezítelj rám. Kérlek, válaszolj valamit, hogy megmutathassam a gyermekeknek. Csókol szerető nővéred:

Magda.

Balázs a levél elolvasása után azt eszelekedte, amit a nővére eleve megjósolt: hangosan elnevette magát. Harmincezer forint! Igazán jó tréfa! Harmincezer forintot fizessen ő, hogy Magduska kisasszony egy huszárt vehessen magának? Tulajdonképpen rossz tréfa.

De aztán hamarosan elpárologott a bosszúsága és részvét fogta el. Ismerte Magdát és a levél csipkedő, könnyed hangja nem vezetett félre. Az asszony, amióta özvegygáé lett, bátran és fölemelt fővel verekedett az élettel. Legkínosabb és legmegalázóbb helyzetben sem vesztette el a fejét és neki, Balásznak soha sem alkalmatlanokdott panaszai. Egyébként sem tartozott a siránkozó asszonyok fajtájához. Ha most mégis rászánta magát ennek a levélnek a megírására, akkor előbb kétségbeesett harcot vívott a büszkeségével. A levél tréfás hangjával is csak a büszkeségét leplezte: meg akarta könnyíteni Balásznak a kétségteletül tagadó választ.

Mert, hogy a válasz tagadó lesz, abban ugyan senki sem kételkedhet ezen a világon. Harmincezer forintot egyáltalában nem szokás elajándékozni, ha csak

nem színpadon, ott is már csak a gyöngébb darabokban.

Balázs az este meglehetősen nyomott kedvében vacsorázott meg. Mivel éppen vasárnap volt, estebéd után elment még a kaszinóba, hogy átlápozza a fővárosi lapokat. Tíz óra lehetett, amikor hazafelé bandukolt. Az eső akkor már elállott és a felhők mögül kibukkant a hold csorba tányérja.

A kihalt Meeset-után ment végig, arra volt legközelebb, és egyszerre ott találta magát a szülőháza előtt. Az ősi házaeska, amely fölött már megkondult a lélekharang, szomorúan nézett rá a tulsó sorról, megvakult négy ablakával. Balázs azt az erős elhatározást hozta magával, hogy ügyet sem vet a házra, és most mégis hallgatódzva megállott a kapuja előtt. Az udvarról kihalszott a nagy eperfák zugása: oly panaszosan, mintha a közeli vesztüket siratnák.

— Ostobaság! — morogta Balázs, közbe pedig meglepte magát azzal, hogy kivette zsebéből a kulcsot és megfordította a csikorgó zárban. Valami titokzatos lap-pangó vágy szabadult föl a felkében, az irányította most lépteit, jóformán akarata ellenére.

Harminc esztendei távollét után ott állott megint a nagy udvaron, a hatalmasan megnőtt eperfák alatt. Mélységes esend volt körülötte, csak a fák susogtak, fantasztikus árnyékok vetve a fehér holdfényben. Aztán dobogó szívvel, lábujjhegyen végigsompolygott a pitvaron. Egy nyitvafelejtett alacsony ajtón benézett a szobába, amelyet félig megvilágított a holdfény. Itt született ő, ebben a szobában. Ötven esztendővel ezelőtt, mint sikoltzó rejtély jött a világra. Ma, mint néma rejtély támaszkodott az ajtófának. És az életről mi tulajdonképpen épp oly keveset tudott, mint akkor.

Ösztönzerűen vissza akart fordulni, de valami kegyetlen kíváncsiság arra kényszerítette, hogy bemenjen a nappaliba is, ahol gyermekévének javát töltötte. Olyan érthetetlenül szorongó érzések közepezt lépett a szobába, mint a gyilkos, aki viszontlátja bűnének színhelyét. Vajon miért is gyötörte ez a különös, félelmetes érzés? Honnan is került a lelkébe ez a forró megbánás? Hiszen tisztességes, kötelességtudó ember volt egész életén át. Igazságtalanságot sohasem követett el, csak dolgozott, dolgozott és dolgozott. Ha valami bűn terheli a lelkét, a gyilkosság lehetett, amelyet a saját ifjúságán követett el. Igaz: ami tavaszi vágy és álmodozó gyöngédség volt a lelkében, azt időelött megfojtotta és kivetette magából. De hiszen az ő baja volt, hogy így kellett tennie!

Ott állott az árnyékban és el-

szomorodva küzdött ifjúkori emlékeivel. És az ezer emlék közül egyszerre erőt vett rajta egy.

Negyven esztendővel ezelőtt...

Este van. A kis ház nappalját enyhe lámpafény világítja meg. Apa esibukozva ül a karosszékben és az űstökös legújabb számát olvasgatja. Édesmama pedig a soha el nem készülő himzésén dolgozik. Két gyermek is van a szobában. Ő maga az egyik, a tízéves Balázs; a hatéves kis Magda a másik. Balázs a divatképekkel teliragasztott spanyolfal mögött lapul meg, visszafojtott lélegzettel, hogy valahogyan észre ne vegyék a jelenlétét. Ha valami esnyt követett el, a spanyolfal volt az ő rendes búvóhelye. Mindig megtalálták ugyan, de azért a legközelebbi alkalommal megint csak odavette magát.

Magduska ott áll az édesapja előtt. A felháborodástól lángoló arccal, a haragtól remegő hangon panaszkodik neki:

— El'sapa, kérem. Balázs megütött!

— Megütött?

— Es elvette a labdát!

— A labdát?

— A piros labdát, mit a keresztmamától kaptam!

Magduska ezt selypítő hangon, a zokogástól fuldokolva hadarja el. Balázst pedig megremegteti a papírfal mögött a gonosz lelkiismerete...

Ekkor megszólal apa mély baszszushangja:

— Balázs, hol vagy?

A fiú hallja, de meg sem moccan. Szepesze kuporodik össze a spanyolfal mögött. És újból megszólal a rettenetes hang:

— Balázs, hol vagy?

Semmi válasz! Most súlyosan kongó léptek közelednek a spanyolfal felé. Az elkerülhetetlen végzet lépteit! Egy erős kéz kihuzza rejtekéből a kis gonosztevőt. Rá kell csak pillantani: a bűnös tudat oda van írva a halvány arcára. A zsebe pedig gyanusan dudorodik: ott a Magduska piros labdája. Apa gyors fogással kihámozza a fiú zsebéből a labdát, aztán — talán az űstökös által okozott deris kedvében így szól:

— Kérj szépen bocsánatot Magduskától a durvaságodért!

De már azt nem teszi. A törhetetlen makacsság, amely későbbi életében annyi bajnak, de egy szersmind annyi sikernek lett a kuforrásává, sötét redőként ott ül már a fiú két szemöldöke között. Nem, ő nem fog bocsánatot kérni, ha meg is ölik! Nem ölték meg. Csak egy gyöngye nyaklevest adtak neki; aztán úgyba kergettek.

A többiek is lefeküdtek hamar. A világot eloltották; a lakásban csendesség lett. Balázs szemére nem jött álom. A fehér holdvilágot nézte, amely akkor is besütyött a szobába, a szívét pedig mérhetetlen keserűség szoritotta össze. Ugy érezte, hogy jó lett volna, ha apa nagyon megverte volna. De nagyon.

Egyszerre halk neszt hallott maga mellett.

(Folytatás a 12-ik oldalon)

Sólyom és Fehér

Írta:
Lőrinczy György

ODAKUNN, az utcákat meglep-
te a késő őszi nyirok: a köd,
önös eső és a köszénfüst ke-
veréke, amiben a gázláng is olyan
bágyatagon pislog, mintha faldok-
ló ember volna, aki levegőért kap-
kod. Sőt a városnak ez a nehéz,
piszkos párázata belopakodik a
"Jóreménység"-hez címzett sut-
tyom-utcai előkelő lebuja is, a
melyet szinte megfőlt a komorság,
a homály harmóniájával. Éppen
azoknak valójában, akik idejárnak.
Még hat óra sincs, de már ott ül-
nek a vörös abroszszal terített
asztalok körül. Többnyire egye-
dül, mindenki külön. A "Jóre-
ménység" törzsvendégei. A hajó-
törtek, száműzöttek és menekül-
tek. A lehetetlen álmok konok
kergetői, kalandos tervek vakme-
rő bukottjai s titkos tragédiák
szánalmas, vagy gyáva áldozatai.
Csupa lidérenyomott lelkek, akik
már meg sem tudnának lenni a
mindennapi mámor ámitása nél-
kül.

Amikor az ajtó nyílik, vala-
mennyi odatekint. Előbb ösztön-
ből, aztán meglepődve, mert olyan
alak lép be, amelyet a "Jóre-
ménység"-ben, sőt általában a
Suttyom-utcaiban is vajmi ritkán
látanak. A jövővény előkelő. Va-
donatuj, sötétkék télikabát van
rajta, cilinder a fején, kalucsni a
lábán és selyemesernyő a kezében.
De a "Jóreménység" fáradt ven-
dégei legelőbb is galambosz rengő
szakállát és haját látják meg, s ré-
gen elefelelt frázis emléke suhan
át rajtuk: becsületben megöszült.
Az idegen megtörölgeti a fekete
szemüvegét, amely homályossá lett
a rácsapódó párázattól, aztán
egyesen a jobboldali sarokasz-
talhoz megyen, határozottan, mint-
ha már előre kiválasztotta volna
ezt a helyet. És leül az asztalhoz,
szemközti egy örökké pislogó, per-
gamenareu, sovány emberkével, a
ki ezt, úgy látszik, nagy tisztes-
ségnek veszi. A félszeg emberke
szinte zavartan izeg-mozog a szé-
kén, hogy egyesesen ülhessen, a
mi azonban nem sikerül neki.
Végre is, hogy nem tud már mit
csinálni, hát kiüssza a borát egy
hajtásra. És aztán vigan pislog
tovább. Az idegen barátságosan
köszöntötte, majd a kalapját az
üres székre tette s az esernyőt
mellője támasztotta. Akkor ott
termett az asztal előtt a csapo-
legény. Marcona, tagbaszakadt em-
ber, az ingujja könyökig fölgyür-
ve, mintha mindig birkózásra ké-
szülne. Nem szól, de a szemével
már nemesak fölbeszülte az ide-
gent, hanem meg is kérdezte.
Mintha csak rája mordult volna:
— No, mi kell!

Jobb és szebb arc

A bőrnek fiatalos üdesége,
tisztasága, sima szeplőtlenesség
segítségére lesz Önnek, ha nincsen is
megáldva, mint társnője, szép-
séggel. — Használja az

Érdeky Liliom Krém

SZAPPANT ÉS ARCPORT.
Rendelje meg még ma. Küldjön
be Money Orderon \$1.45-öt e
címbre:

ÉRDEKY KÁLMÁN

GYÓGYSZERÉSZ
1019 LIBERTY AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

Az idegen rekedt, borizú hangon
felelt, ami sehogy sem illett szép,
tisztes fejéhez.

— Hozzon egy szódaspriccert.
De kevés szódával.

A legény meg sem mozdult.

— Tíz krajcár, — szólott eső-
desen.

— Jól van. Hozzon kettőt.

— Husz krajcár.

Akkor egymásra néztek. Mind-
egyik a másiktól várt valamit. Az

apró, pergamenareu ember jóaka-
ratu mosolygás közben magyaráz-
ta meg a járhatlan idegennek:

— Előre kell ám fizetni.

— Vagy úgy!

Egy koronát tett az asztalra. A
legény visszadott belőle és sarkon
fordult. De nemsokára visszajött
és hozta a két pohár szódás spric-
cert és az idegen elébe tette, aki
az egyiket az asztaltársának nyuj-
totta.

— Igyék még egy spriccert.

Az ilyesmi gyakori a "Jóre-
ménység"-ben s az új ismerőse
sem csodálkozott rajta.

— Köszönöm, — szólott.

— Szivesen. Nem gyujtok rá?

Szivat is adott neki, s rágyuj-
tottak. Aztán nagyokat kortyan-
tottak az öblös pohárból. A pislo-
gó kis ember arca hamarosan ki-
pirult, a szeme csillogott s lopva
hálsán tekintett a tisztes idegen-
re, amiért a bor és a szivar kettős
és szokatlan mámorához segítette.
Ugy érezte, mintha bizalommal
tartoznék neki, valami melegsé-
gel, ami az idegen itéletét meg-
enyhítte a nyomorúsága iránt.

— Hogy az embernek ebbe a
bűdös oduba kell járni! — motyog-
gott. — De itt legalább nem esu-
folják ki a szegény embert, mert
mindenki az. Aztán ezek itt nem
is tudják, hogy ki vagyok. Vagy-
is, azt igen, hogy óska vasat sze-
dek. De hogy ki voltam. Ki tehet
arról, hogy gazemberek is van-
nak a világon... Óeska van!
Hát pedig abból jobban megélek,
mint valaha a sok fényes arany-
ból. Nem hiszi? Pedig igaz. Ékszer-
és óras-üzletem volt. Nagy
fényes kirakattal, tudja? A Há-
romhold-utcaiban. A Sólyom és
Fehér. Tán hallotta is hírét? Hát
én voltam az egyik: a Sólyom

Ferenc. Micsoda cégtábla volt az!
Micsoda választék! Hát, higgye el,
kérem, mégis csak a Patek órái
a legjobbak. Egyebet nem is ér-
demes tartani. Ezt én mondom
magának. Meg a kövek! Az aztán
üzlet! A kő az mindig kell. Nem
is asszony, aki egy csomó követ
nem hord. Az asszony úgy szép,
ha csillog. Az igazi asszony. Mi?
Na, erre csak iszunk egyet, mi?
Az asszonyra, az igazira.

Poharát az idegenéhez kocci-
totta és ivott. A szeme már ke-
resztbe állott s arcára valami bu-
ta elégedettség telepedett.

— Volt magának felesége?

kérdezte bizalmasan fecsege. —
Hm. Szép volt! Fialat! Nem? Ak-
kor nem tudhatja, mi az. Az
enyém a legszebb volt. A zafir
volt a kedves köve. Teleraktam
vele a fehér nyakát, a finom vé-
kony ujjait, s a fekete bársony-
haját. Akkor látta volna csak! De
hát gazemberek is vannak a vilá-
gon. Az ember ne álljon kompa-
niába senkivel sem. Ezt én mon-
dom. Nekem is az volt a szeren-
csétlenységem. Pedig olyan jól
hangzik: "Sólyom és Fehér".
Ugy-e? Na, hát azt se hittem vol-
na, hogy az a fehér akkora gaz-
ember legyen. Mi? Senkiben sem
lehet bizoni a világon. Mi? Vagy
nem is érdekli?

— Dehogyan... Dehogyan nem...
— hebegett az idegen és sötét
pápaszeme mögött ő is nagyokat
pislogott, de ezt Sólyom Ferenc
nem látta.

— Olyan boldogok voltunk! —
sőhajtott ellágyulva egy pillanatra.
— Szép kis fiunk is volt,
egészséges, piros-pozsgás, eleven
szöke gyerek. Ugy ült a falovon,
mintha igazi lett volna. Mert ka-
tonának szántuk. Na, igen, tudja,
tisztnak. A katonatiszt, az ur. S
aztán gazdag, szép feleséget kap.
Tábornokká lesz öregségére és a
király megveregeti a vállát. Mi?
Erről beszélgettünk éppen regge-
lizés előtt, mialatt a gyerek a sző-
nyegen játszott a bádorgógyuival.
Akkor esapott le a ménkü. Levet
hoztak. Mindjárt rosszat is sejt-
tettem, mert a borítékon megis-
mertem a Fehér írását. Nahát, az
a Fehér megbolondult, gondoltam,

hogy levelet ír a feleségemnek.
Hiszen naphosszat együtt va-
gyunk, a boltban. Aztán fölbon-
tottam. Az is számárság volt, mert
jobb lett volna, ha föl se bontom.
Azt írta benne: imádott angya-
lom! Hallott ilyet? Meg, hogy ne
várjuk többé az üzletbe, mert ő
világgá megyen. Különbösen nagyon
köszöni a feleségemnek, az imá-
dott anyagnak, hogy olyan for-
rón szerette... Hallja? Hogy őt
szerette! Az édes csókjainak a
mézét magával viszi, az ajakán.
Sohase felejtí el. Hallott már
ilyet!

Az idegen csak bölintott a fejé-
vel. Nagyokat nyelt, mintha a
torkán akadt volna valami. Vala-
mi érzés, vagy valami szó.

— Hallottam. Igen.

— Mit hallott? Hogy hallott
volna! — indulatokodott Sólyom
Ferenc. — Hogy az én feleségem.
Mi? A fiam édesanyja? Ilyet nem
hallhatott! Aztán futottam az üz-
letbe. Az is hiába volt. Azt ugyan
jól kifosztotta. Csak a köveket
vitte el, a briliánsokat, a smar-
ragokat és a zafirokat. Az arany-
ra rá sem nézett. Az nem kellett
neki, a gazembernek, csak a kő, a
drágakő, meg ami annál is drá-
gább: a becsületem, a boldogsá-
gom... Hallott már ilyet? Mi?...
Az idegen szanaszét nézett a
korcsmában. Ugy tett, mintha
mindaz, amit hall, a Sólyom és
Fehér-ég története olyan egysze-
rű, mindennapi, közömbös újság-
hír volna, amiről beszélni sem ér-
demes. Az ujján lévő nagy pecsét-
nyomó gyűrűvel megcsöngette a
poharát.

— Iszunk még egy spriccert?

— Akár kettőt. Most már ugy-
is mindegy. Fizeti?

— Persze.

A csaposlegény megint hozta a
teli poharakat és Sólyom mohó
kortyokat nyelt a borból. Az ide-
gen az óráját nézte.

— Siet valahová? — kérdezte
Sólyom. — Kár. Olyan jól elbe-
széltet az ember magával. Minek
siet? Maga gazdag ember, ugy lát-
om. Hát minek siet? Az csak
nekünk való, a koldusoknak, akik
rászorultunk. Akiknek futunk,
sietniük kell, a harapás kenyér-
ért, nehogy más, aki jobban igye-
kezett, elesipje az orruk elől...

Az idegen a fejét esővalta.

— Ugyan, ne beszéljen össze-
vissza. Maga nem koldus. Gyerünk
haza.

Azzal fenéki kihajtotta a po-
harát. A kabátját begombolta, a
kalapját fejére csapta és az eser-
nyőjére támaszkodva kifelé balla-
gott. Sólyom Ferenc kissé tánto-
rogva követte. A bor a fejébe szá-
lott s élete durva tragédiájának
az érzése, az ezerszer megismélt
szavak emlékével úgy a lelkéhez
tapadt, mint az utszéli bogáncs a
vándor ruhájához. Folyton arról
beszélt. A korcsmaajtó előtt az
öszesti hideg levegőből, a kormos
piszkos párázattól, az igazi levegő
eme nagyvárosi moslékjából jó-
ízűen nagyot lélezett. Az idegen
észrevette, hogy tántorog, s karón
fogta.

— Messze lakik? — kérdezte.
— Dehogyan. Itt az utca végén.
Elkísér?

— El. Egyedül lakik?

— Egyedül a feleségemmel.

— Hát... nem vált el?

— Nem. Nem lehetett. Tudja:

a gyerek, az még is csak a fő. Azt
fő kellett nevelni, taníttatni. Az
ma sem tud semmit sem. Talán
sejt vagy képzelt valamit, de az
mindegy. Hogy az anyjához soha
sem szoltam, azóta sem. Tudja
maga, mi az? Néma házbán lakni,
ahol mindenki hallgat, mindenki
szótlan és szomorú. Ahol a gyer-
mek sohasem kacag s csak titok-
ban mer szólni az apjához is, az
anyjához is. Ahol átok fekszi meg
a levegőt is, a benne vergődő lel-
keket is. Tudja maga, mi az? Így
élni huszonöt esztendőig, szótlan,
mogorván, egyesegyedül, élő-halot-
tak között. Reménység nélkül.

Egy haldokló ház végrendelete

(Folytatás a 11-ik oldalról)

— Pazi! Balázka, én vagyok:
Magduska!

Egy parányi gyermekész sik-
lott végig a fiu arcán. És egy
selypitve susogó hang szólott hoz-
zá:

— Bocsáss meg, édes Baláz-
kám, hogy árulkodtam rád és a
spánál... Soha sem fogom több-
bet megtenni, bizony Isten, soha
többet! És a labdát, a piros lab-
dát is neked ajándékozom, örökre,
— nesze itt van! — és soha sem
fogom többet visszakérni, bizony
Isten soha többet!

Egy meleg kis gyermekszáj
érintette a Balázs arcát. Aztán
esend lett. Balázs szinte megrémült
ettől a hallatlan nagylelkűségtől.
A zavaros gondolatok, amelyek
fejében keringődtek, ilyenféle el-
határozásban nyertek formát:

— Magduska jó leány és én
szeretem őt. A labdáját holnap
visszaadom neki. És ha nagy em-
ber leszek és huszargenerális és
lesz ezer eleven katonám, aki mind
nekem engedelmeskedik, akkor
meg fogom védeni Magdát, hogy
senki se merje bántani és amit
tőlem kér, azt mindig neki adom...
Ezután az elhatározás után
édesen elaludt...

Negyven esztendővel később...
Balázs, az öszülő fejű Balázs, ott
áll a pusztá házbán és elszomo-

rodva nézi az ablakon beszűrődő
holdfényt. Egy különös gondola-
ta támad. Ha beszélni tudnának a
halálra itélt vén ház falai, vajjon
mit mondanának neki?

— Hej, Balázs, öreg Balázs, te
ugyan rutul megszegted fogadal-
madat, melyet a kis Magduskának
tettél! Ha megvédted volna min-
den bajában, akkor ragyogó bo-
gárszeme talán nem vesztette vol-
na el a fényét. Ha megadtad
volna neki azt, amit tőled kért,
akkor a göndör haja még nem
csavarodott volna őszbe...

Balázs ur hirtelen sarkon
fordult és sietve hagyta el a házat.
Amikor betette maga után a ka-
put, vissza se mert többet nézni.
Oththon, mielőtt lefeküdt volna,
egy táviratot írt meg, azt kiadta
az inasának, hogy vigye el korán
reggel a postára. A távirat a nő-
véreinek volt címezve.

"Esti vonattal érkezem. A gye-
rekeknek ne szólj, hanem várj
meg egyedül a pályaudvaron."

Miután már ágyba fektült, meg-
int becsöngette a legényét. A tá-
viratot kiegészítette még egy
mondattal:

"A levélben említett dolgot
majd rendbe hozzuk. Csókol Bal-
ázs."

Ujra lefeküdt és ekkor oly éde-
sen aludt, mint akkor, negyven
esztendővel ezelőtt.

As
DR

A KIADÓ
Baranyay Imre
lott hoz
— Ke
Amikor pedig
a kiadója "ke-
szöltja a nem-
játzó hirlapíró-
lyos körülmény-
t, azt jelenti, hogy
ni a fizetését,
rezignációval né-
kezett mondat-
roppantul meg-
ke, amikor ezek
— Ugyebár,
— Egy kicsit
tosan Baranyay
óvatosság ilyen-
árt.
— Tud beszé-
— Amióta
módomban, ho-
jem a hazai filol-
val.
— Tán ő nagy-
— Ő nagysá-
réné, született
hogy is mondja
feleségem "felső-
ve őrzött titok-
Operánál mint
dött. De mióta
madonnai hivatá-
semmi szükség-
a született fran-
tan kimondható-
megirigyelte ve-
tőt ékesszólását,
tők között hiro-
— Nagyon ör-
sedett a kiadó.
— elősegíti az én
van ugyanis is-
megyei kerület-
a képviselői állá-
— Csak tán r-
akarja fölléptet-
kérdezte ártatlan
ranyay.
— Sőt ellenke-
pirálok a mand-
baj éppen az,
sem tudok tótul-
követelik a válas-
ő képüket visel-
volna tehát egy-
ható titkára, a
tul a szónoklate-
bemagolok és el-
memóriám van
hatom benne
szem tehát ő na-
— De kérem,
— Félre ne-
lünk jön. Még
ségemen és dupla-
ja!
Egy embertől
és most dupla-
kérdezni, hogy
mas naivság. Ba-
posan le is néz-
natban az ő
anyai esze, hoz-
se. Inkább kité-
érezssel:
— Mindig be-
szivességet tehe-
nak...

Baranyay Imre
lozott, amikor a
tudását magasz-
Olgából nem le

inczy György

ir a feleségemnek. Bosszat együtt valóban. Aztán fölbon- szamárság volt, mert na, ha föl se bontom. ne: imádott anyga- lyet? Meg, hogy ne az üzletbe, mert ő en. Különbösen nagy- leségemnek, az imá- ak, hogy olyan for- ... Hallja! Hogy öt édes csókjainak a al viszi, az ajakán. i el. Hallott már

csak bölintott a fejé- at nyelt, mintha a volna valami. Vala- y valami szó.

m. Igen.

lott? Hogy hallott ulatoskodott Sólom gy az én feleségem. desanyja? Ilyet nem tán futottam az üz- ába volt. Azt ugyan Csak a köveket riliánsokat, a sma- zafirokat. Az arany- zett. Az nem kellett bernek, csak a kő, a ami annál is drá- ületem, a boldogsá- t már lyet? Mi?... szanasztét nézett a Ugy tett, mintha hall, a Sólom és énete olyan egyszé- pi, közömbös újság- ról beszélni sem ér- an lévő nagy pecsét- vel megcsöngette a

nég egy spriceert? ttó. Most már ugy fizeti?

ny megint hozta a és Sólom möhő lt a borból. Az ide- nézte.

ahová? — kérdezte r. Olyan jól elbe- per magával. Minek zdag ember, ugy lá- nek siet? Az csak koldusoknak, akik Akiknek futunk, a harapás kenyér- as, aki jobban igye- az orruk elől... fejét csóválta.

ne beszéljen össze- em koldus. Gyerünk

g kihajtotta a pó- tját begombolta, a esapta és az eser- kodva kifelé balla- Ferene kissé tánto- A bor a fejébe szál- urva tragédiájának zerszer megismételt vel egy a lelkéhez z utszéli boganes a hoz. Folyton arról resmaajtó előtt az evégőből, a kormos ből, az igazi levegő si moslékjából jó- élekzett. Az idegen tántorog, s karón

lik? — kérdezte. ltt az utca végén.

ül lakik!

a feleségemmel.

em vált el? nem lehetett. Tudja: g is csak a fő. Azt elni, taníttatni. Az emmit sem. Talán el valamit, de az az anyjához soha- azóta sem. Tudja véma házban lakni, hallgat, mindenki oru. Ahol a gyer- acag s csak titok- az apjához is, az oi átok fekszi meg benne vergődő lel- maga, mi az? Igy szitendeig, szótlan, segyedül, élő-halot- ményiség nélkül.

ASSZONYOK LÁNYOK

DRUGETH HITVESE

Elbeszélés - Irta: Tábori Róbert

I.
A KIADÓ magához kérte Baranyay Imrét és így szó- lott hozzája:

— Kedves barátom ... Amikor pedig egy napilapnak a kiadója "kedves barátom"-nak szólítja a nem épen első hegedűn játszó hirlapírót, az mindig aggá- lyos körülmény. Semmiesetre sem azt jelenti, hogy föl akarja eme- ni a fizetését. Baranyay Imre is resignációval nézett elébe a meg- kezdett mondat folytatásának s ropantul megkönnyebbült a lel- ke, amikor ezeket hallotta:

— Ugyebár, ön tud tótul?
— Egy kicsit! — válaszolt óva- tosan Baranyay, mivelhogy az óvatosság ilyen esetben sohasem árt.

— Tud beszélni, írni?
— Amióta megnősültem, volt módomban, hogy megismerked- jem a hazai filológiának ezen ágá- val.

— Tán ő nagysága?
— Ó nagysága: Baranyay Im- réné, született Devigné Olga ... hogy is mondjam csak? Igen! A feleségem "felsővidéki." Ez félt- ve őrzött titkunk volt, míg az Operánál mint énekesnő műkö- dött. De mióta föléserélte a pri- madonnai hivatást a főzőkanállal, semmi szükség többé arra, hogy a született franciát adja és nyil- tan kimondhatom, hogy Mózes is megirigyelte volna Baranyayné tót ékesszólását, ha véletlenül tót- tok között hirdeti Jehova igéjét.

— Nagyon örvendek! — lelke- sedett a kiadó. — Ez majd nagyon elősegíti az én tervemet. Arról van ugyanis szó, hogy egy árva- megyei kerületben megüresedett a képviselői állás.

— Csak tán nem a feleségemet akarja fölléptetni, kiadó ur! — kérdezte ártatlan kedélylyel Ba- ranyay.

— Sőt ellenkezőleg: magam as- pirálók a mandátumra ... De a baj éppen az, hogy egy kukkot sem tudok tótul. Pedig azt meg- követelik a választók attól, aki az ő képüket viseli ... Szükségem volna tehát egy teljesen megbiz- ható titkárra, aki megcsinálja tótul a szónoklatokat, amelyeket én bemagolok és elmondok ... Mesés memoriam van és teljesen megbiz- hatom benne ... Magammal vi- szem tehát ő nagyságát.

— De kérem, kiadó ur ...
— Félre ne értsen, ön is ve- lünk jön. Még pedig az én költ- ségemen és dupla fizetéssel. Akar- ja?

Egy embertől, aki egyebet várt és most dupla fizetést kap, meg- kérdezni, hogy akarja-e: szánal- mas naivság. Baranyay Imre ala- posan le is nézte ebben a pillá- natban az ő kiadóját, de volt annyi esze, hogy észre ne vétes- se. Inkább kijelentette túlaradó érzéssel:

— Mindig boldog vagyok, ha szíveséget tehetek a kiadó ur- nak ...

II.
Baranyay Imre cseppet sem tu- lozott, amikor a felesége tót nyelv- tudását magasztalta. Mert hogy Olgból nem lett világhírű drá-

mai énekesnő, csak azon mult, hogy Turdosinban még nincs tót nemzeti opera. Amikor olaszul vagy franciául énekel — a ma- gyar nyelvtudás nagyon mellé- kes operaénekeseknél, — rendszeren megbicsaklott a nyelve a szöveg- ben, de annál könnyebben és szí- nesebben fejezte ki az érzésnek minden nyűanszát, valahányszor Szvatopluk nyelvén tombolhatta ki a benne rejlő művészi ihletet.

Harmadnapra a leirt beszélgetés után már egy tót faluban hirdete a kiadó ur, mint hivatalos je- lölt, a közös vámtérület áldásait: kissé idegenszerű akcentussal ugyan, de annál mélyebb meggyő- ződéssel. Olga és a férje mellette állottak és úgy tettek, mintha semmi közük sem volna ehhez a meggyőződéshez. Mert ki volt köt- ve, hogy úgy viselkedjenek, mint- ha a tót nyelv szanskrit volna rájuk nézve.

Mindenki elhitte ezt nekik, esu- pán egy ember nem: Bohuszláv ur, a kiadó főkortese. Abban a hirben állott, hogy nagy pánszláv és ti- tokban levelez Prágával meg Moszkvával, de ez nem akadályoz- ta meg abban, hogy formaliter be- leszeressen Olgába. A politikai meggyőződés nem ojt be a szere- lem ellen és Bohuszláv tüzet fo- gott Olga szép szemétől.

Egy napon, amikor már valahol az ötödik faluban házalnak vok- sokért, hirtelen ezzel a kijelentés- sel lepte meg Olgát:

— Asszonyom, én szerelmes va- gyok önbe!

Tiszta magyarsággal mondotta, de Olga mégis úgy nézett reá, mintha meg nem értené s körülte- kintett, nincs-e közel a férje?

— Ne háborgassuk Baranyay urat, — folytatta Bohuszláv, — mert nincs reá semmi szükség ... Hogy én szerelmes vagyok önbe, az a privat szerencsétlenségem és nem kötelez semmire. De ha Isten is úgy akarja, ebből még sze- rense is származhatik önre.

— Nem értem ...
— Majd megérti. Mondja meg előbb: ismeri Drugeth hitvesének az esetét?

Önök Drugethné esetét. Nagy vi- téz volt a férje és a végvidéken harcolt királyért és hazáért, de rendszeren otthonhagyta a feleségét. Ami nem volt egészen okos eljá- rás tőle, mert az ember mindig magával vigye asszonyát, ha az if- ju és szép.

Láthatja, hogy Imre is egy vé- leményen van önnel, — mondotta naiv önhittséggel Olga.

— Hálás vagyok neki érette, mert máskülönbén nem volnék abban a szerencsés helyzetben, hogy szerelmet vallhassak önnek!
— Beszéljünk inkább Drugeth- néről!

— Jól van, beszéljünk hát ró- la: a magunk dolgára majd ké- sőbb áttérhetünk, ha kiérdemeltm a ... hálját. Szegény Drugeth hiába volt hős és hazafi, mégis berágalmazták a királynál, mégpe- dig főbenjáró bűnnel ... Azt hi- szem különben, hogy a besugó sze- relmes volt a szép asszonyba ... Az országos törvényszék úgy dön- tött, hogy ordáliával intézzék el az ügyet és hirnököt menesztett Drugethez, hogy jelenjék meg a kitűzött napon a páros viaskodás- ra, amilyenben azé lesz az igazság, aki jobban kezeli a fegyvert ... Hirnököt pedig azért kellett küld- deni, mivelhogy abban az időben még hiányos volt a távirai közle- kedés. S ebből nagy baj száрма- zott, mert ugylátszik a hirnöknek fontosabb dolga akadt utközben: tán ő is otfelejtette magát egy szép asszonynál!

— Most már tudom a többit, — szakította félbe Olga. — Amikor a hirnök nem adta át az üzenetet és Drugeth nem jelent meg a ha- táridőre, a hitves titokban magá- ra öltötte férjének legdiszesebb fegyverzetét és megverekedett az ura helyett. Megölte a gaz árulót, de ő maga is halálos sebet kapott. Olvastam erről egy nagyon szép balladát.

— Nos hát, az a ballada meg fog ismétlődni, azzal a különbség- gel, hogy Drugethné nem kap ha- lalos sebet, hanem megszerzi fér- jének a képviselői mandátumot, — ha úgy akarja.

Dollár összeget küldök Magyarorszagba PÁNZKÜLDÉS BÁRHOVA A VILÁGON.
Ha családját vagy hozzátartozóit akarja kiharozni az éhazából, fordul- jon kimerítő felvilágosításért.
ÖHAZAI JOGI ÉS KÖZJEGYZŐI ÜGYEK
pontos és szakszzerű elintézésé.
GARTNER LAJOS
megbízható, régi közjegyzői és pánzküldési íródjá
401 East 80th Street, New York, N. Y.

— Nem emlékszem rá.
— Látta, ilyenek maguk magya- rok. A saját históriájukat sem ismerik jól ... Ellenben mi ... No de engedje meg, hogy előadjam

... Egy asszonytól azt kérdez- ni, hogy akar-e képviselőné lenni: igazán szánalmas naivság. Dru- gethné, azaz, hogy Baranyay Im- réné alaposan le is nézte ebben a

pillanatban Bohuszláv urat, de volt annyi esze, hogy észre ne vé- tesse. Inkább kijelentette túlaradó érzéssel:

— Mindig is sejtettem, hogy ma- ga nagyon derék ember ... ked- ves Bohuszláv.

III.

— Hol van Imre! — kérdezte a választást megelőző nap estéjén a kiadó.

— Elutazott, — felelte Olga.

— Hová?

— Budapestre.

— S éppen most? Amikor leg- nagyobb szükségem volna rá!

— Muszáj volt. Sürgőnyt ka- pott, hogy betörtek a lakásun- kon.

A kiadó a körmet, rága dühé- ben.

— Ilyen a közbiztonság Buda- pesten! ... Az ember el sem mozdulhat hazulról, mindjárt fe- jetetején áll minden ... Amint hazajövök, cikket íratok a rend- őrség ellen és tudom Istenem, hogy a főkapitány nem teszi ki az ablakába! ... De addig! Mi lesz velem addig?

— Hisz itt vagyok én. Megesi- náltam már a beszédet, amelyre holnap szüksége van a kiadó ur- nak: nincs egyéb hátra, mint hogy betanulja az éjjel.

Hatalmas kéziratot adott át a kiadónak, aki megriadva nézte és sóhajtvá megjegyezte:

— Ördög vigye ezt a sok szószá- poritást. Még belebolondulok a magolásába ... Az az Imre is bo- londot eszelekedett, hogy elment ... Mintha itt nem volna betörő.

Olga megértette az oldalvágást és csakhamar kiparirozta:
— Az én rendőrségem nem szor- ult intő vezéreikre, hanem anélkül is tudja a kötelességét. Bizzák csak rám Bohuszláv urat. Ezzel el volt intéve az incidens és a kiadó ur hozzálátott a díkelő bemagolásához. Hajnali két óra elmúlt, mire bevágta az utolsó szót.

De végig el nem mondhatta: Pe- dig olyan szépen kezdődött a do- log. Ahogy kilépett a koresma előtti dobogóra, etgetverő éljenés fogadta. Lengtek a zászlók — két- száz darab, darabja kilene korona: a számla a zsebében volt, — puf- fogtak a mozsarak és intett felé- je a választók tömege. Ő pedig szónoki állásba vágta magát és el- kezdett beszélni tótul:

— Cteni volicunia, zo spravod- liom sream davam na znamost, ze ste vi velki zbojnici. A ked si vi mislite, ze dostantete kazdi tje slubenje djeszadz zlati, so te us dostali tjes ne boli dobire penya- ze ...

Tovább nem jutott. Azt látta, hogy nagy a megrökönyödés a vá- lasztók arcán. Most pedig dühös üvöltés támadt, a zászlók fenye- getően emelkedtek a levegőbe és mindannyinak nyele feléje fordult, kövek repültek és valahonnan elő- került egypár záptojás is.

— Mi ütött ezekhez? — hebe- gett elcsápadva a szónok.

— Tán félreértették a szavait, — magyarázta ártatlan arccal Ol- ga, — majd megkérdezem tőlük, hogy mit akarnak?

PANIN SZÉRGIUSZ

Regény - Irta
Ohnet György

— Oh, — kiáltott föl Desvarenesné. — Ez, fájdalom, nem ok.

— Mondjak jobbat is? — viszonzá az ifju, átható hangjának megadva mindazt a kellemet, a melyre csak képes volt. — Ha leányát önmagáért nem kértem volna meg, azt hiszem, hogy önért is elvonném.

Erre már az "urasszony" egészen fölvidult. Megfenyegette újával Szergiuszt!

— Heh, színeskedő lengyelje! — mondá.

— Komolyan mondom, — folytató Szergiusz, — még nem is tudtam, hogy veje leszek, midőn már is egészen rendkívüli nőnek tekintettem őt. Ahhoz a bálmalhoz, melylyel nagy tehetségei iránt viseltetem, vegye most hozzá a vonalmat, melyet jósa bennem ébresztett, s érteni fogja, hogy boldog is, büszke is vagyok ily anyára.

Desvarenesné figyelmesen nézett Paninra. Őszintének látta. Elővéve tehát bátorságát, belekezdett a párbeszéd fontos részébe, amelynek minden más tekintet alá rendelt.

— Ha csakugyan így van, kérdé, — akkor hát nem lesz önnek ellenére, hogy nálam lakjék?... Megállott, majd nyomtatékosan ismétlé: énnám?... — Hát nem volt ez beleértve?

— viszonzá élénken Szergiusz. — Én mindig így gondoltam. Hiszen láthatta, hogy nem is iparkodtam lakást találni nőm és a magam számára. Ha ön nem tette volna azt az ajánlatot, magam kértem volna.

Desvarenesné olyan kőrő

örömmel fogadta e szavakat, hogy Pana egészen elámult. Csak most, ebből az elsápadásból, ebből a hirtelen megreszketésből, ebből az elfogódott hangból értette meg, hogy az anya mily mérhetetlen imádással esügg leányára.

— Nekem ez csak előnyömré válhatik, — folytató Szergiusz. — Nőm boldog lesz, hogy nem kell öntől megválnia, ön pedig jó néven veszi tőlem, hogy nem fosztottam meg Michelinét. Mind-egyikük csak annál jobban fog

érte szeretni s én csupán ezt kívánom.

— Oh, milyen jól cselekszik így! — szólt Desvarenesné, és mennyire köszönöm! Attól féltem, hogy ön nagyon is szereti a függetlenséget.

— Örömmel áldoztam volna föl azt önnek; de ez az érdemem sncs meg.

Mindaz, amit Szergiusz mondott, olyan nyílt, olyan szabatos volt és annyi gyöngédséggel volt el-

mondva, hogy Desvarenesné elfogultsága lassankint elenyészett. Meghódította őt is, amint meghódította Michelinét s amint meg kellett hódítania mindenkit, akit csak akart. Megnyerő kellemetlenállhatatlan volt. Rögtön megígizte szemedet és füledet. Született csábító volt megkapó, lebilincselő és merész, s folyvást megmaradt az a naiv, gyöngéded modora, mely szelid leányhoz tette hasonlóná.

A német ifjak kényszerpályája

(Folytatás a 3-ik oldalról)

kézi ügyesség s az elhatározó képesség is.

A rajzolási és mérnöki pályát azoknak ajánlják, akikben szögek és távolságok fokának, illetve nagyságának megbeszélésére van képesség. Igen érdekes próbák kell ennek megállapítása végett átesni az ifjunak. Ismét más próbák kell átmenők azoknak, akiket mechanikus gépkezelő, nyomdai gépszedő, gépíró vagy más hasonló pályára szánnak. Lányokkal is próbát tételnek, hogy megtudják, himzésre, varrásra, könnyű gyári munkára vagy irodai munkára legalkalmasabbak-e.

Tény az, hogy üzleti téren a buknak legtöbbször a helytelen üzleghatalmas az oka. Azok, akik érzik, hogy pályát vesztettek, elégedetlenek, elkeseredettek, a megfelelő pályán levők pedig megelégedettek s törekvők. A németországi pályaválasztó hivatalok eddig is gyönyörű eredményeket értek el.

Dr. Schulte berlini tornászati akadémiai tanár kimutatása szerint azok közt, akik a pályaválasztó intézet tanácsát követték, a bűnözők száma aránytalanul kicsiny, míg az életben boldogulók száma aránytalanul nagy. A bűn útjára többnyire a pályátvesztés miatt elkeseredett, elégedetlen emberek lépnek.

Eddig Németországban is úgy volt, hogy a városi gyerekből iparos vagy szellemi munkás lett, míg a falusiak földművelők. Ma már sok városi fiút küld a pályaválasztási hivatal földműves munkára és sok falusi gyereket iparosnak vagy szellemi munkásnak.

A "Berufsamt" tanácsa, bár névleg mindenki szabadon választhat pályát, ma már, parancs. A kormány befolyása alatt, se gyárak, se műhely tulajdonosok nem vesznek fel olyan ifjút vagy leányt bizonyos

munkára, akit a Berufsamt más pályára utasított.

A német hatóságok igen szigorúak ebben a tekintetben is, amint szigorúak voltak a háborus érdekek szolgálatában is.

Amidőn 1914. szeptemberében a franciák visszakergették a német hadakat a Marne folyótól, Páris alól s szétfoszlott az a reményük, hogy a háborút diadalmasan hamarosan befejezik, a császári kormány jellemzően fűtyült az egyéni érdekekre, elrendelte, hogy a német ipar kormánykezelésbe menjen át. A gyárak tulajdonosai csak névleg maradtak továbbra is vezetőik. A kis és közép nagyságu műhelyeket becsukták s gépekkel a nagy műhelyek, gyárak munkateljesítő és termelési képességét fokozták. Megtették ezt másutt is, de nem olyan arányban, mint Németországban, a hol például a szövőgyárak számát 1706-ról 70-re, a cipőgyárakat 1400-ról 200-ra, az olajtelepeket 720-ról 15-re csökkentették. Azok a gyárosok, akiknek gyára eltűnt a háború folyamán, nem lettek újra gyárosok a háború befejeztével, hanem dolgoznak mint munkások vagy gyártisztviselők egy-egy nagy gyárban.

A kormány ellenőrzés ipari téren könnyen ment s ma is könnyen megy a Birodalmi Gazdasági tanács megteremtése folytán. Ez a tanács gazdasági körzetekre osztotta Németországot s e körzetekben korlátozza a nyersanyag és a kész ipari termékek cseréjét vagy eladását, ha nem viszik külföldre. Joga van megállapítani, hogy milyen és mennyi tüzelőanyagot használjon akár melyik gyár, sőt háztartás is. Ez a tanács ügyel arra is, hogy ne adjon senki munkát az olyan ifjunak vagy leányuk, aki nem követi a pályaválasztási hivatal tanácsát.

Bagol András a művész

(Folytatás a 10-ik oldalról)

benne módomból hoven, nemsokára... A földben. Meg osztán, éppel, hogy ilyenkor próbálnak szerencsét a rábsicok. Azokat is vigyázom, legalább.

— Telen is itt van?

— Bólintott, — hát hol lenne?... — Aztán min gondolkozik egész telen, ebben a magányosságban?

— Hát csak adódik valami, mindéig. — Megvakarta fületét: — Jó az, könyörgöm, hogy új gond kerül minden napra. Mindig csak egygyel, ugyan mire menének? A máj emészti el a tennapit.

— Hát a családja?

— Megvannak, köszönöm kérdését. Kisebbit szögám, János fiam Agnes jánya süti rám a kenyéret. Maj' megkóstolja a méltóságos urfi, reggel. Most szombat reggel jártam náluk, Kivadáron. Péntek éjjel az Andris fiammal vesződtem, mindegyre. Azér!

Nagyobbik fiát, azt az Andrist, aki szintén erdőpásztor volt nálunk, harminc év előtt durrantotta agyon valami orrvadász. Soha ki nem tudódott, hogy kicsoda.

Nem akartam tovább faggatni az öreget.

Amint felülök, hogy hátat fordítsak a tűznek, látom, hogy a gunyhó zsuppfedelébe egy ágakból tákolt kis kereszt van surva.

— Mi az ott, Andris bácsi?

Odatekint.

— Az?... E' körösz.

— Hogy kerül oda?

— Oda?... Én dugtam oda.

Péntek reggel akaszthatták ide a kilencsemre.

Nyugodtan forgatta a hamuban a krumplit.

— Fenyegetés?

Bólintott, hogy: az, a!

— A rábsiccek ijesztgetnek.

Megzavartam őket a múlt héten. A' van a gyomrukban.

Ezért vesződött hát péntek éjjel az Andris fia emlékével! Ezért ballagott be szombat reggel Kivadárra, övéhez az öreg!

— Jó lesz ügyelni, Andris bácsi! Istentelen népség, még csinálnak valamit!

Rámnézett. Egy parányi boru nem volt tiszta szemén.

— Egy életem, egy halálom. Legalább betegség nem ér.

Ugyelte, hogy parázs ne érje a krumplit. Nyugalmában, tekintetében, minden mozdulatában, mennyi szépséges boldog harmónia volt!... Ezüstös hosszú bajuszán meg-megcsillant a tűz fénye. Mögötte, az alacsony gunyhó fedelén, a halálos fenyegetés, a kereszt, odébb a rengeteg, ahonnan elvélve hallatszik egy-egy nesz, ágzörrenés, riadó állat hangja... Föltűnt az ég holdas mezején, a esilagnyájak.

Grófunk elhallgatott.

— Hát aztán? — kérdezte Odell asszony, aki féltette Andris bácsi életét.

— Reggel háromkor fölkeltem, hogy jó lesz indulni, mert ilyenkor mozog az állat... A krumpli pompás volt, jól esett a kenyérke is.

— Nem bántották az orrvadászok? — aggódott az asszony.

Grófunk megnyugtatta. Dehogy bántották. Ma is ott őrizi még az erdőt Andris bácsi s farag egy-egy cifra botot, ha egyéb dolga ninesen.

— Megyek s meglátogatom! — lelkesedett Harrison, — s megfogadtuk mindnyájan, hogy megyünk Bagol Andrásához, az erdő alá, művészetet s életbölcsességet tanulni...

Elérkezett Washingtonba lett indulnia lett nyerni.

A franciák hogy éppen rületet foglal az angoloknál vetelésüket s a nagy tavak folyó partjait rézbőrűekkel, döknek a kö tudatták, hogy angolokkal m

A rézbőrűek ki partján jó a franciákkal levők nem. Ez angolok és a rálnak nem harsás mozdul

Elment az francia erődbe levő csapatok jogotok ide építeni meg e ket csalással gyujtottunk

ban, ahol arra ket, hogy m jöjjetek át a arra kérek be jettek vissza ez a föld a m

"Ha békés na, mint az au volna, hogy lünk, mint ék engedni, hogy zetek a mi fö tek azt tölüm

"Ti és az a tok. Mi a köz élünk, amibez sines joguk. A nekünk Megr loknak, hogy meghallgattak mondjuk nekt lünk töletek s amazokat fegy tunk."

A franciák Királyhoz:

"Ugy beszél Ez a föld az lesz, bárki tám félek ilyenektő mondom nekéd Ohio partjára s Ha utam elt elég katonám tül törjek ta mindazokat, ak nak állni. Az mint a tenger

Ez a kérdé Fel Királyt, n ták volna. Hal az ő fajára. I bizalommal for akik eddig ne olyast, ami ig volna a törzsét

1753. október elindult a Virg amsburgból egy érte el férfi k ja volt. Utja mentén levő je gyékét vitt mányzótl az nak s választ király nevében. Meg kellett

KIS

WA

III

Első lép

KIS LÁNYOKNAK KIS FIUKNAK

WASHINGTON GYÖRGY élettörténete

(6. folytatás.)

III. FEJEZET

Első lépés a hírnév felé.

Elérkezett most az idő, amidőn Washingtonnak új pálya felé kellett indulnia s magas rangot kellett nyernie.

A franciák, akik azt hitték, hogy éppen olyan joguk van területet foglalni Amerikában, mint az angoloknak, szorgalmazták követelésüket és erődöket építettek a nagy tavak mentén és az Ohio folyó partjain. Megbarátkoztak a rézbőrűekkel, akik ezeknek az erődöknek a közelében tanyáztak s tudatták, hogy készek harcolni az angolokkal minden ponton.

A rézbőrűek az Ontario tó északi partján jó barátságban voltak a franciákkal, de a déli partokon levők nem. Ezekkel jól báfnak az angolok és a főnöknek, Fél-Királynak nem tetszett a franciák hareias mozdulata.

Elment az Erie partján levő francia erődbe s így szólt az ott levő csapatokhoz: "Nektek nincs jogotok ide jönni és községeket építeni meg elvenni a mi földünket csalással és erőszakkal. Tüzet gyújtottunk a minap Montrealban, ahol arra kértünk benneteket, hogy maradjatok ott s ne jöjjetek át a mi földünkre. Most arra kérék benneteket, hogy menjete vissza arra a helyre, mert ez a föld a miénk."

"Ha békés módon jöttetek volna, mint az angolok, megengedtük volna, hogy kalmérkodjatok velünk, mint ők, de nem fogjuk megengedni, hogy idejőjjetek, építkeztek a mi földünkön és elvegyétek azt tőlünk erőszakkal."

"Ti és az angolok fehérek vagytok. Mi a kőrtetek levő földön élünk, amihez nektek és azoknak nincs joguk. A Nagy Lény adta nekünk. Megmondottuk az angoloknak, hogy takarodjanak el s meghallgattak minket, és most ezt mondjuk nektek is. Mi nem élünk tőletek s úgy tiktetek mint amazokat fegyvertárolásban tartunk."

A franciák vezére így szólt Fél Királyhoz:

"Ugy beszélsz, mint egy őrült. Ez a föld az enyém és az enyém lesz, bárki támad is ellenem. Nem félek ilyenektől mint te vagy. Azt mondom neked, hogy elmegey az Ohio partjára s várakat építtek ott. Ha utam eltorlaszoltátok, van elég katonám arra, hogy keresztül törjek rajta és letaposom mindazokat, akik utamba akarnának állni. Az én erőm olyan, mint a tenger homokja!"

Ez a kérdés úgy elkészerítette Fél Királyt, mintha szíven szúrták volna. Halálos csapás volt ez az ő fájára. De reménykedve és bizalommal fordult az angolokhoz, akik eddig nem kívántak semmi olyast, ami igazságtalanság lett volna a törzsével szemben.

1753. október 30-án Washington elindult a Virginiában levő Williamsburgból egy kis csapattal. Most érte el férfi korát s őrnagy rangja volt. Utja célja az Erie tó mentén levő francia erőd volt, jegyzéket vitt Dinwiddie kormányzótól az erőd parancsnokának s választ kért tőle György király nevében.

Meg kellett állapítania, hogy

hol építettek erődöket és hogy milyen nagy csapatok szálltak át a tavakon, továbbá meg kellett tudnia mindezt azokról, akik föl merészelték huzni Franciaország zászlaját azon a földön, amelyet az angolok magukénak mondtak.

Washington utja sűrű erdőkön és mocsarakon vezetett át, ahol ember még nem járt, meg kellett másznia meredek és sziklás dombokat, ahol vadállatok barlangja volt, át kellett kelnie folyókon gyenge tutajok segítségével, ha nem uszhatták át azokat vagy nem gázolhattak át rajtuk. Csak nyolc ember volt a csapatban s az erőd, ahova igyekeztek, 560 mérföldnyire fektült. Az egész utat lóháton vagy gyalog kellett megtenniük.

Találkozott néhány indián főnökkel Logstown nevű helységben s itt tartotta első beszédét Washington a rézbőrűekhez. Elmondta nekik, hogy miért jött és kérte, hogy néhány harcosuk menjen vele vezetőként és védelmezőként az ut hátra levő részén. Ezután adott nekik egy úgynevezett "beszélgetési övet" gyöngyökkel hímelve annak jeléül, hogy barátok békés jóakarattal vannak egymásiránt.

A főnökök barátságosak és békés hajlamuk voltak. Kijelentették, hogy Washington elviheti magával néhány emberüket vezetőnek, de egy vagy két napig várnia kell, mert a fiatal harcosok kimentek vadat üzni.

Washington ezt nem tehetette meg. Nem volt vesztegetni való ideje és így elindult bár csak négy rézbőrű vezethette, köztük maga Fél Király is.

(Folytatjuk.)

The life of GEORGE WASHINGTON

(6. Continuation)

CHAPTER III

The First Step to Fame.

The time had now come when Washington was to take a fresh start in life, and win for himself high rank.

The French, who thought they had just as good a right as the English to take up land in America, pressed their claims, and built forts on the great Lakes and on the banks of the Ohio River. They made friends of the red-men at or near these posts, and made it known that they would fight the English at all points.

The red-men on the north shore of Lake Ontario were good friends with the French; but those on the south shore were not. They had been well dealt with by the English, and their chief, Half-King did not like war-like move that was made by the French.

He went to the French post on Lake Erie, and spoke thus to the troops there: "You have no right to come here and build towns, and take our land from us by fraud and force. We raised a flame in Montreal some time ago, where we asked you to stay and not to come here on our land. I now ask you to go back to that place, for this land is ours."

"Had you come in a peaceful way, like the English, we should have let you trade with us as they do, but we will not let you come and build on our land and take it by force."

"You and the English are white. We live in a land between

you, to which you and they have no right. The Great Being gave it to us. We have told the English to move off, and they have heard us, and now we tell it to you. We do not fear you, and we mean to keep you both at arm's length."

The Frenchman said to Half-King: "You talk like a fool. This land is mine, and I will have it, let who will stand up against me. I have no fear of such as you. I tell you that down the Ohio I will go, and build forts on it. If it were blocked up I have troops enough to break through it and to tread down all who would try to stop me. My force is as the sand of the sea!"

This proud speech made Half-King feel as if he had been stabbed to the heart. It was the death-blow to his race. But he turned with hope and trust to the English, who thus far had not shown a wish to do what was not just to his tribe.

On October 30, 1753, Washington set out from Williamsburg in Virginia with a small band of men. He was just of age, and ranked as Major Washington. He was to go to the French out-post near Lake Erie, with a note from Governor Dinwiddie to the head man there, and to ask for a reply in the name of King George.

He was to find out where forts had been built, and how large a force of troops had crossed the Lakes, and to learn all that he could of those who had dared to set up the flag of France on soil which the English claimed as their own.

Washington's route lay through thick woods and swamps where the foot of man had not trod; he had to climb steep and rough hills where wild beasts had their lairs; and to cross streams on frail rafts, if they could not swim or ford them. There were but eight men in the whole band, and the post they were to reach lay 560 miles off, and the whole of the way had to be made on horse-back or on foot.

They met some of the Indian chiefs at a place called Logstown and Washington made his first speech to the red-men. He told them what he had come for, and asked that some of their braves might go with him as guides and safe-guards for the rest of the way. He then gave them what was called a "speech-belt," wrought with beads, as a sign that they were friends and full of peace and good-will.

The chiefs were mild and full of peace. They said that Washington might have some of their men as guides, but he would have to wait for two or three days as the young braves had gone out in search of game.

This Washington could not do. There was no time to lose, and so he set out with but four red-men as guides, and Half-King was one of them.

(To be continued.)

SZENT ANTAL CSODÁI

(Folytatás a 2. oldalról)

Inokayné nem engedett a rendőrségre menni. Kell, hogy elkísérem őket, ha már átjöttem. A rendőrségre menni van elég időm. Sőt van neki egy pompás eszméje: forduljak az óram ügyében is inkább szent Antalhoz, akkor bizonyosan meg fog kerülni. Majd meglátom.

És elmentünk Pádai Szent Antal templomába.

És imádkoztunk. Gizike az ő Lászlójáért. László az ő Gizijáért.

Én az aranyóráért. Inokayné — óh, ki tudja, kiért! Amikor aztán később a Pedrochiba mentünk, abba a szézeszendős régi fogadóba: mindnyájan mintha át lettünk volna szellemülve.

Szent Antal valóban csodákat mivelt.

László tényleg olyan bátornak látszott, mint a nagy kalóz Colleoni.

Ott, Pedrochhi egy kis márványasztalánál egész tűnépélyességgel megkérte a mamától a kis önkének a kezét.

Még mielőtt a mama válaszolt volna: Gizike már Antoniusz ur keblére vetette magát.

(Azt kell hinnem, hogy vagy csodákat mivelt velük Szent Antal, vagy pedig elolvasták a kicserélt cédulákat.)

A mama arca is át volt szellemülve.

Boldogságtól ragyogva egyezett bele az óhajtott frigyebe...

— — És velem is esoda történt.

Amikor később a rendőrségen megjelentem: a zsebmetsző már el volt csipve.

Visszakaptam az aranyórámat.

Mosson Dörzsölés Nélkül Egy Centért.

Ha azt akarja, hogy egy heti ruhája ki legyen mosva egy centért hófehérre minden dörzsölés nélkül, akkor használja a Mitchell Magic Soap Port. Nem tartalmaz a ruhára sem a kére. Megpuhítja a legkeményebb vizet is. Kivesszi a szappant, vért, stb. s nincs benne méreg, amely tönkre teszi a ruhát a harmadik mosásnál. Mosó-e a felesége egésze egy centért? Hozza meg, mi adunk egy dollárt annyit, mint más társaságok háromért. Postaköltség 10 cent. Egy csomag 6 hónapra elég. Irjon magyarul, mert magyarok vagyunk.

MAIL ORDER HOUSE
GLENFIELD, N. Y.

Ügynekök keresztetnek. — Ha beküld 35.00-t, kap egy dolláros ajándékot s a postaköltséget is mi fizetjük akkor.

egény - Irta Annet György

Desvarennésné elssankint elenyészett. Őt is, amint meghólinet s amint megna mindenkit, akit legnyerő kelleme el volt. Rögön megét és füledet. Szület megkapó, lebilinész, s folyvást megnaív, gyöngéded moszélid leányhoz tette

ÜVÉSZ

üket a mult héten. mrukban.

Hött hát péntek éj fia emlékével! Ezért szombat reggel Kirt az öreg!

ügyelni, Andris bá népség, még csinál

Egy parányi boru szemén.

em, egy halálom. gség nem ér.

gy parázs ne érje a galmában, tekintene mozdulatában,

es boldog harmónia tős hosszú bajuszán

a tűz fénye. Mőny gunyhó födelén,

regetés, a keresz, eg, ahonnan elvőve

egy nesz, ágzórrt hangja... Főlt-das mezején, a csil-

llgatott.

— kérdezte Odell tette Andris bácsi

áromkor fölkellett, ndulni, mert ilyen állat... A krumpli áll esett a kenyérke

tották az orvvadát, ott az asszony.

nyugtatta. Dehogy is ott őrsi még az bácsi s farag egyt, ha egyéb dolga

me glátogatom! — rison, — s megfo- yáján, hogy me- andráshoz, az erdő s életbölcsességét

RENDKIVUL FONTOS egészségügyi ismertetés

Milliók és milliók élvezettel használják a "PARTOLA" cukorkát.

A férfiak, nők és gyermekek milliói használják a "PARTOLA" cukorkát az Egyesült Államok szelvény-hosszában. — Öregek, fiatalok, nők, férfiak, gyermekek és csecsemők egyformán szeretik, mert nemcsak hatásos, de élvezetes is. — Mindazon milliók, akik "PARTOLA" cukorkát használnak, jó étvágygyal ezeknek, élvezettel fogyasztják el edelüket, míg azelőtt a legízletesebb falat sem esett jól nekik.

"AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" az igazi jó cukorka. — Használója egy kellemes cukorkát élvez, mely bámulatosan jótékony hatást gyakorol az emberi szervezetre. Amellett a legolcsóbban beszerezhető.

"PARTOLA, AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" a legtisztább prominenszerű cukorka, mely egy nagyszerű fertőtlenítő, vér- és gyomortisztító, valamint hashajtó szer. Egyforma lelkesedéssel fogadja mindenki és egyaránt elismeri az emberiség apraja-nagyja, hogy a "PARTOLANAL" izlettebb és a maga nemében hatásosabb egészségvédő nincsen széles e világon.

E cukorkának legkiválóbb tulajdonsága fertőtlenítő hatása és tisztító ereje a gyomorba és a belekre. Az ő sajátos enyhe módján eltávolítja a szervezetből mindazon káros anyagokat és baccilusokat, melyek a belekben és az egyes rétegekben befészkelődtek és a különböző betegségek előidézői.

"PARTOLA" legyen kivétel nélkül minden család otthonában.

"PARTOLÁT" tartson minden család a házában. Jótevőnek fog az bizonyulni a család minden egyes tagja számára, egy jó barátnak a szűkségben, egy igazi jó barátnak minden időben.

Az életet évekkal meg lehet hosszabbítani, ha a természet követelményeihez alkalmazkodunk és, aszerint élünk. "PARTOLA" a legjobb segítő ahhoz, hogy a test tevékenységét és az élénk agyműködést előmozdítsuk. "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" nem téveszti meg hivatását. Adjunk "PARTOLÁT" mindenesetre a gyermekeknek is. Ők habozás nélkül elfogadják, mert izletes, élvezetes cukorka. Legyen a "PARTOLA" iránt teljes bizalommal. A bajok és szenvedések kilencven százalékát az emésztési zavarok idézik elő, ezek könnyen megakadályozhatók, ha a természet munkájának teljesítéséhez "AZ ORVOST CUKORKA ALAKBAN" hívjuk segítségül.

"AZ ORVOS
CUKORKA
ALAKBAN"

PARTOLA

Rágjon meg tehát este lefekvés előtt egy vagy két szem cukorkát, aszerint, hogy azt mily célból szedi. Két szem "PARTOLA" mint gyors, biztos és enyhe hashajtó teljesíti rendeltetését; míg étvágygerjesztő és fertőtlenítő célra, egy szem is elegendő.

Ne higye azt, hogy ez vagy az a szer éppen olyan jó, mint a "PARTOLA". Óvakodjék tehát az utánzatoktól. Ne fogadjon el soha mást, mint a mindig friss, a valódi és igazi "PARTOLÁT", melynek népszerű elnevezése: "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN".

Lássa el magát megfelelő mennyiségű "PARTOLÁVAL" még ma, de azonnal. Használja azt az egész család, apa, anya, gyermekek, avagy más házbéliek és biztosítson egy könnyű és olcsó módot egészségük védelmére.

Ara: 1 dobozzal 1 dollár 10 cent, 6 dobozzal 5 dollár 50 cent.

Rendelését küldje erre a címre:

Óvakodjék az utánzatoktól!

PARTOS PATIKA

160 Second Ave., (10-ik utca sarok) New York, N.Y.

Vágja ki! AJÁNDEK FALINAPTÁR – SZELVÉNY. Vágja ki!

Mellékelt rendelés alapján annak idején darab falinaptárt kapok a PARTOS PATIKÁTÓL. – Kérem azok mielőbbi elküldését a következő pontos címemre:

Név:

Házzám és utca, vagy Box szám:

Város: Állam: